

**Helsingin hovioikeus****Tuomio**

18/103510

Antamispäivä  
26.01.2018Asianumero  
R 17/477**Ratkaisu, johon on haettu muutosta**Helsingin käräjäoikeus 30.12.2016 nro 154438  
(liitteenä)**Asia**

Törkeä pahoinpitely ym.

**Valittajat ja vastapuolet**Kihlakunnansyyttäjä Anja-Riitta Rinkinen  
Kihlakunnansyyttäjä Jouni Peräinen  
Mervi Helena Kaipiainen  
Kauko-Vesa Karttunen  
Jesse Eppu Oskari Torniainen**Salassapitoa koskevat määräykset**

Hovioikeus on pääkäsittelypöytäkirjasta ilmenevällä tavalla määrännyt asian suljetusta käsittelystä siltä osin kuin siinä on käsitelty asiakirjoja, jotka on määrätty pidettäväksi salassa, sekä todistajien Päivi Koroknay-Pálin ja Antti Virtasen kuulemisen osalta.

Käräjäoikeuden 21.12.2016 antama määräys oikeudenkäyntiasiakirjojen salassapidosta on voimassa myös hovioikeudessa. Salassapitoaika määrätään päätymään 7.12.2076. Hovioikeus on pääkäsittelyssä 15.12.2017 määrännyt salassapidon koskevan myös uutena kirjallisena todisteena esitettyä Valviran lausuntoa 24.5.2017. Salassapitoaika päättyy 7.12.2076.

Hovioikeuden tuomion sivun 8 toinen kappale määrätään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 24 §:n nojalla pidettäväksi salassa, koska tuomio sisältää tietoja, joiden salassa pitämiseksi asian suullinen käsittely on toimitettu yleisön läsnä olematta. Salassapitoaika päättyy 7.12.2076.

**Asian käsittely hovioikeudessa**

Asiassa on toimitettu pääkäsittely 15.12.2017.

**Valitukset**

**Syyttäjä** on vaatinut, että Jesse Eppu Oskari Torniainen tuomitaan käräjäoikeuden tuomiossa selostetun syytteen kohdan 2 mukaisesti rangaistukseen törkeästä kuolemantuottamuksesta, että rangaistusta mitattaessa otetaan koventamisperusteena huomioon Torniaisen menettelyn rasittava motiivi ja että rangaistusta joka tapauksessa korotetaan. Lisäksi syyttäjä on vaatinut, että Torniainen määrätään vangittavaksi tuomiossa ja Torniainen veloitetaan korvaamaan valtiolle todistelukustannukset hovioikeudessa.

Torniaisen menettelyn ja Jimi Karttusen kuoleman välillä oli syy-yhteys. Mitään sellaista seikkaa ei ollut ilmennyt, joka olisi katkaissut syy-yhteyden.

Jimi Karttusen omalla myötävaikutuksella ei ollut ollut merkittävää vaikutusta siihen, että Karttusen aivovamma oli pahentunut ja että tämä oli johtanut hänen menehtymiseensä. Karttusen elimistössä todettu päihteiden määrä ei ollut ollut sellainen, että sillä olisi ollut syy-yhteyttä kuolemaan. Mitään muutakaan selittävää tekijää, esimerkiksi myöhemmin tapahtunutta kaatumista, vamman pahentumiselle ei ollut havaittu. Karttusen elimistön suolatasapaino oli pysynyt hyvänä, joten sekään ei ollut ollut selittävä tekijä.

Jimi Karttunen oli poistunut sairaalasta, koska hän oli kokenut vointinsa hyväksi ja vamma oli vaikuttanut olevan parantumassa. Sairaalasta poistumisen yhteydessä Karttuselle oli annettu ohjeet, joiden mukaan hänen oli sallittu viettää suhteellisen normaalia elämää. Merkittävänä syynä suositukseen sairaalahoidon jatkamiselle oli ollut se, että Karttusen äiti oli pyytänyt sitä poikansa päihderiippuvuuden katkaisemiseksi.

Rasistista motiivia koskevan 1.6.2011 lähtien voimassa olleen säännöksen mukaan uhrin kuulumista vähemmistöryhmään ei edellytetä. Rasistinen motiivi on rikoksen koventamisperuste riippumatta siitä, keneen rikos kohdistuu.

Torniainen oli kuulunut Pohjoismaiseen Vastarintaliikkeeseen, joka oli tunnustanut kansallissosialistisen rasistisena pidettävän maailmankatsomuksen, ja Torniainen oli menettelyllään suojellut Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen tilaisuutta. Torniaisella oli ollut teolleen rasistinen vaikutin.

Torniaiselle tuomittu rangaistus oli huomattavan lievä. Rikosta oli edeltänyt Jimi Karttusen ohimennen tehty sylkäisy lippurivistön edessä ja siihen liittynyt kielteinen lausahdus. Torniainen oli ennalta-arvaamattomasti potkaissut poistumassa ollutta Karttusta. Kyseessä oli ollut kamppailulajeissa käytettävä erittäin voimakas niin sanottu hyppypotku. Torniaisen tahallisuuden ja tuottamuksen aste seurausten suhteen oli ollut korkea. Oikeudenmukainen rangaistus törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta koventamisperusteineen oli 5 vuoden 6 kuukauden ja 6 vuoden välillä.

**Mervi Helena Kaipiainen ja Kauko-Vesa Karttunen** ovat vaatineet, että Jesse Eppu Oskari Torniainen tuomitaan käräjäoikeuden tuomiossa selostetun syytteen kohdan 2 mukaisesti rangaistukseen törkeästä kuolemantuottamuksesta ja että Torniainen veloitetaan korvaamaan käräjäoikeuden tuomiosta ilmenevät vahingonkorvaukset korkoineen. Lisäksi Kaipiainen ja Kauko-Vesa Karttunen ovat vaatineet, että rangaistusta mitattaessa otetaan koventamisperusteena huomioon Torniaisen menettelyn rasistinen motiivi ja että rangaistusta joka tapauksessa korotetaan. Edelleen Kaipiainen ja Kauko-Vesa Karttunen ovat vaatineet, että Torniainen veloitetaan korvaamaan heidän oikeudenkäyntikulunsa hovioikeudessa.

Jimi Karttusen välitön kuolinsyy oli ollut pahoinpitelystä aiheutuneiden vammojen jälkeiset aivoruhjeet, tähän liittyvä vammanjälkeinen aivojen sisäinen verenvuoto sekä aivokudoksen turvotus. Kaikki Jimi Karttusen kuolemaan johtaneet vammat olivat aiheutuneet Torniaisen menettelyn johdosta. Mitään pahoinpitelyn jälkeisiä uusia ulkoisia tai sisäisiä vammoja taikka tautimuutoksia, jotka olisivat aiheuttaneet kuoleman tai vaikuttaneet kuolemaan, ei ollut havaittu.

Jimi Karttusen poistuminen sairaalasta ei ollut vaikuttanut kuoleman seuraukseen esimerkiksi uusien tapaturmien tai kaatumisen muodossa. Jimi Karttusen päihteidenkäytöllä ei ollut merkittävää vaikutusta aivoverenvuodon pahenemiseen sekä Jimi Karttusen menehtymiseen.

Rasistisen motiivin koventamisperusteen soveltamisalaa oli laajennettu vähemmistöryhmiin kohdistuvien tekojen lisäksi myös rikoksen tekemisen vaikuttimiin yleisemmin. Lainmuutoksen myötä koventamisperuste soveltui nyt käsiteltävään tapaukseen. Karttunen oli tilanteessa riidattomasti osoittanut vastustavansa Torniaisen edustamaa kansallissosialistista järjestöä, johon Torniaisen oli myöntänyt kuuluvansa ja jonka tilaisuudesta tapahtumapaikalla oli ollut kysymys. Torniaisen teon ainoana vaikuttimena oli ollut Karttusen Vastarintaliikettä vastustava ele ja ilmaisu. Torniaisen menettely oli tyyppiesimerkki koventamisperusteen soveltamisalasta.

Torniaiselle tuomittu vankeusrangaistus oli liian lievä ja sitä tuli korottaa oikeuskäytännön mukaiseksi vankeusrangaistukseksi, joka oli syyttäjän esittämällä tavalla 5 vuoden 6 kuukauden ja 6 vuoden välillä.

**Jesse Eppu Oskari Torniaisen** on katsoen menettelyllään syyllistyneensä kohdassa 1 enintään pahoinpitelyyn vaatinut, että syyte enemmälti hylätään ja että rangaistusta joka tapauksessa alennetaan ja se määrätään ehdollisena.

Torniaisen tekemä pahoinpitely oli rajoittunut yhteen potkuun eikä muuta väkivallan käyttöä ollut edes väitetty tapahtuneen. Torniaisen menettelystä puuttui tahallisuus vakavan vamman tai sairauden aiheuttamisen osalta. Torniaisen ei ollut käyttänyt tilanteessa ampuma-asetta eikä teräasetta eikä mitään muutakaan välinettä. Yksi potku rintakehään ei ollut myöskään tekotapana erityisen raaka tai julma. Yleisen elämänkokemuksen mukaan yksi potku rintakehään ei aiheuttanut 28-vuotiaan miehen kuolemaa tai vakavaa vahingoittumista.

Jimi Karttunen oli käyttäytynyt tilanteessa provokatiivisesti. Karttunen oli sylkäissyt tapahtuman alussa lippurivistön suuntaan ja oli suullisesti uhannut väkivallalla.

Kysymyksessä oli perusmuotoinen pahoinpitely, josta riittävä ja oikeudenmukainen seuraamus oli kuuden kuukauden ja yhden vuoden välillä oleva vankeusrangaistus, joka tuli määrätä ehdollisena. Yksi potkaisu rintakehään ei teon vakavuusaste ja Torniaisen syyllisyys huomioiden edellyttänyt ehdottomaan vankeuteen tuomitsemista.

Koventamisperusteen soveltaminen ei ollut perusteltua. Torniaisen aikaisemmat tuomiot olivat ajallisesti niin vanhoja sekä niin lieviä, ettei koventamisperustetta voitu soveltaa.

Rangaistuksen mittaamisessa tuli rangaistusta lieventävänä ottaa huomioon tapauksen saama poikkeuksellinen julkisuus. Media oli tehnyt Torniaisesta kielteisessä mielessä julkisuuden henkilön. Hän ei ollut itse tehnyt itsestään julkisuuden henkilöä. Tapahtumaa oli käsitelty laajasti valtamedian välineissä, muun muassa lukuisissa televisiolähetyksissä, ajankohtaisohjelmissä, sanomalehdissä ja sosiaalisen median eri muodoissa. Torniaisen oli poikkeuksetta mainittu nimeltä ja hänet oli jo etukäteen ennen oikeuskäsittelyä nimetty syylliseksi hengenmenon aiheuttaneeseen rikokseen. Hän oli saanut tapahtuneen vuoksi tappouhkauksia.

Joka tapauksessa rangaistusta tuli alentaa ja Torniainen tuli tuomita alle kahden vuoden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan noin vuoden ja neljän kuukauden ehdollinen vankeusrangaistus oli normaali seuraamus syyksi luetusta teosta, mikäli sen katsottaisiin olevan törkeä pahoinpitely.

## Vastaukset

**Syyttäjä** on vaatinut, että Torniaisen valitus hylätään.

Rangaistuksen mittaamisessa ei tullut ottaa huomioon tapauksen saamaa julkisuutta. Torniainen oli itsekin halunnut viedä tapauksen julkisuuteen. Torniainen oli tapauksen jälkeisenä päivänä kirjoittanut asiasta omalla nimellään Twitter-tilillään. Kirjoituksessa oli ollut linkki Vastarintaliikkeen internet-sivulle, jossa oli ollut pahoinpitelyn jälkeistä tilannetta kuvaava videonauhoite.

**Mervi Helena Kaipiainen** ja **Kauko-Vesa Karttunen** ovat vaatineet, että Torniaisen valitus hylätään.

Torniainen ei ollut valituksessaan tuonut esille mitään sellaisia seikkoja, joiden perusteella käräjäoikeuden tuomitsemaa rangaistusta tulisi alentaa.

Tapauksen aiheuttama julkisuus ei ollut voinut tulla Torniaiselle yllätyksenä. Pahoinpitelytilanne oli tapahtunut yleisellä paikalla järjestetyssä tapahtumassa, jossa Torniainen oli edustanut Pohjoismaista Vastarintaliikettä. Tapahtuman tarkoituksena oli ollut herättää ihmisissä huomiota sekä julkista kiinnostusta Vastarintaliikettä ja sen toimintaa kohtaan.

Torniainen oli itse myös tapahtuman jälkeen ollut aloitteellinen mediassa käytyyn keskusteluun. Seuraavana päivänä teon jälkeen hän oli Twitter-palvelussa omalla nimellään julkaisemansa saatetekstin kanssa linkittänyt Vastarintaliikkeen sivuilla julkaistun videon tapahtumasta. Torniainen ei ollut peitellyt omaa nimeään julkisessa keskustelussa. Hän oli jatkanut osallistumisestaan julkiseen keskusteluun myös lukuisilla muilla Twitter-päivityksillä vielä oikeudenkäynnin aikoihinkin. Myös Vastarintaliikkeen kotisivuilla oli käsitelty tapahtumaa ja Torniaisen oikeudenkäyntiä lukuisissa laajoissa teksteissä Torniaisen nimi ja kuva julkaisten.

**Jesse Eppu Oskari Torniainen** on vaatinut, että syyttäjien sekä Mervi Helena Kaipiaisen ja Kauko-Vesa Karttusen valitukset hylätään.

Torniaisen menettelyn ja Jimi Karttusen kuoleman välillä ei ollut syy-yhteyttä. Torniainen ei ollut aiheuttanut Karttusen kuolemaa, vaan kuoleman keskeisenä syynä oli ollut Karttusen omaehtoinen hoidosta kieltäytyminen ja huumeiden käyttö. Karttunen oli itse aiheuttanut tilansa olennaisen huonontumisen poistumalla sairaalasta vastoin lääkäreiden nimenomaista pyyntöä. Kuolemaan oli vaikuttanut myös olennaisesti Karttusen pitkäaikainen huumeidenkäyttö, joka oli vaikuttanut kielteisesti hoidon tulokseen Töölön sairaalassa. Karttusen käyttämällä huumeaineilla oli ollut merkittävä vaikutus aivoverenvuodon pahenemiseen.

Joka tapauksessa asiassa jäi varteenotettava epäily siitä, mikä oli kuolemaan johtanut syy ja olisiko Jimi Karttunen asianmukaisella sairaalahoidolla Töölön sairaalassa välttänyt kuoleman.

Koventamisperusteen soveltamiselle rasistisen motiivin perusteella ei ollut lain edellyttämiä perusteita. Asiassa ei ollut näytetty, mikä oli ollut Torniaisen

menettelyn motiivi tai vaikutin.

Tuomittua rangaistusta ei ollut perusteltua koventaa. Sen sijaan tuomittua rangaistusta tuli alentaa Torniaisen valituksessaan esittämällä tavalla.

## Todistelu

Asianosaiset ovat vedonneet käräjäoikeuden tuomiosta ilmeneviin kirjallisiin todisteisiin lukuun ottamatta laskelmia ruumiinavauskustannuksista. Syyttäjät ovat vedonneet lisäksi uutena kirjallisena todisteena kuvakaappaukseen Torniaisen Twitter-tilistä 11.9.2016. Torniaisen on vedonnut lisäksi uusina kirjallisina todisteina Valviran lausuntoon 24.5.2017, Tamperelaisessa julkaistuun blogikirjoitukseen 19.9.2016, Ylen internetsivuilla julkaistuun uutiseen 19.9.2016 sekä kahteen Facebook-palvelussa lähetettyyn viestiin 30.12.2016 ja 8.11.2017.

Asiassa on kuultu todistelutarkoituksessa Torniaista ja todistajina Pekka Kalevi Vuorta, Päivi Koroknay-Pália sekä uutena todistajana Antti Elias Virtasta. Lisäksi hovioikeudessa on kuultu tallenne todistaja Joonas Johannes Hartikaisen käräjäoikeudessa antamasta kertomuksesta.

## Hovioikeuden ratkaisu

### *Kohta 1 – Törkeä pahoinpitely*

#### Asian tausta ja kysymyksenasettelu

Asiassa on riidatonta, että Torniaisen on potkaissut Jimi Karttusta yhden kerran rintaan, minkä seurauksena Karttunen on kaatunut selälleen maahan lyöden päänsä asfalttiin. Karttuselle on Torniaisen menettelyn seurauksena aiheutunut syytteen mukaiset vammat, mukaan lukien kallonmurtuma, aivoruhjeet sekä pään kovakalvonalainen verenvuoto. Pahoinpitely on tapahtunut Helsingissä Asema-aukiolla Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen mielenosoituksen yhteydessä. Torniaisen on seisonut mielenosoitukseen liittyvän nelihenkisen lippurivistön edessä, kun paikalle tullut Karttunen on kävellyt paikalle ja sylkäissyt maahan lippurivistön eteen. Torniaisen on välittömästi tämän jälkeen ottanut juosten vauhtia ja hypäten potkaissut yhden kerran Karttusta rintaan.

Hovioikeudessa on kohdassa 1 Torniaisen valituksen johdosta kysymys siitä, täyttääkö Torniaisen menettely törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön vai onko kyseessä Torniaisen katsomin tavoin pahoinpitely. Lisäksi arvioitavana on Torniaisen tahallisuus aiheutuneiden vammojen osalta.

#### Oikeudellinen arviointi

Rikoslain 21 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan pahoinpitely on törkeä jos pahoinpitelyllä aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila, rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rikoksentehtyjä on tuomittava törkeästä pahoinpitelystä vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Rikoslain 3 luvun 6 §:n mukaan tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä.

Nyt käsiteltävässä asiassa on kysymys siitä, onko Torniainen menettelyllään aiheuttanut Jimi Karttuselle vaikean ruumiinvamman, vakavan sairauden tai hengenvaarallisen tilan ja onko seuraus aiheutettu tahallisella menettelyllä. Ei ole väitettykään, että asiassa olisi kyse muista mainitun lainkohdan mukaisista kvalifiointiperusteista.

Asiassa on riidatonta, että Torniainen on menetellyt kohdan 1 teonkuvauksen mukaisesti. Videotallenteesta ilmenee, että potku on tapahtunut hyvin nopeasti ja yllättäen.

Sitä, että voimakkaan potkun seurauksena uhri kaatuu ja kaatuessaan lyö päänsä, on pidettävä potkun varsin todennäköisenä seurauksena. Hovioikeus katsoo, että Jimi Karttuselle potkusta aiheutunutta seurausta ei ole pidettävä ennalta arvaamattomana ottaen huomioon Torniaisen käyttämän väkivallan laatu ja määrä. Torniaisen mukaan potku ei ollut ollut yllättävä ja Karttunen olisi voinut valmistautua potkuun, mutta tämä oli kaatunut, koska oli ollut tilanteessa päihtynyt. Ottaen huomioon tilanteen nopea kehittyminen sekä potkun yllättävyys ja voimakkuus hovioikeus katsoo, että Karttunen ei ollut ehtinyt reagoida ja varautua tilanteeseen. Myöskään Karttusen omalla päihtymystilalla tai muulla menettelyllä ei ole merkitystä arvioitaessa Torniaisen menettelyn tahallisuutta. Hovioikeudella ei ole syytä arvioida Torniaisen tahallisuutta toisin kuin käräjäoikeus.

Käräjäoikeuden tuomion perusteluista ilmenevällä tavalla asiassa on selvitetty, että Jimi Karttuselle on Torniaisen menettelyn seurauksena aiheutunut kallonmurtuma, aivoruhje sekä pään kovakalvonalainen verenvuoto, joka on edellyttänyt tehohoitotasosta valvontaa sairaalassa noin kahden vuorokauden ajan sekä vuodeosastotasosta seurantaan useamman päivän ajan.

Hovioikeus katsoo, että Jimi Karttuselle aiheutuneita vammoja on pidettävä rikoslain 21 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna vaikeana ruumiinvammana, vakavana sairautena ja hengenvaarallisena tilana. Torniaisen menettely täyttää siten käräjäoikeuden katsomin tavoin törkeän pahoinpitelyn ensimmäisen kvalifiointiperusteen. Käräjäoikeuden tuomiosta ilmenevin perustein tekoa on lisäksi pidettävä kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

Hovioikeudella ei ole toimitetun pääkäsittelyn perusteella aihetta arvioida esitettyä näyttöä ja siitä tehtäviä johtopäätöksiä toisin kuin käräjäoikeus on tehnyt. Aihetta käräjäoikeuden tuomion muuttamiseen kohdan 1 syyksilukemisen osalta ei ole.

## *Kohta 2 – Törkeä kuolemantuottamus*

### Asian tausta ja kysymyksenasettelu

Jimi Karttunen on ollut hoidettavana pahoinpitelyssä saamiensa päävammojen vuoksi Töölön sairaalassa 10.–15.9.2016. Karttunen on soittanut 16.9.2016 kotoaan hätäkeskukseen. Ensihoito on löytänyt hänet tajuttomana. Karttunen on menehtynyt Meilahden sairaalassa 16.9.2016.

Hovioikeudessa on kohdassa 2 syyttäjien ja asianomistajien valitusten johdosta arvioitava, onko Torniainen kohdassa 1 kuvatulla menettelyllään aiheuttanut Jimi Karttusen kuoleman. Asiassa on kysymys Torniaisen menettelyn ja Karttusen kuoleman välisestä syy-yhteydestä sekä siitä, mikä merkitys Karttusen omalla menettelyllä on arvioitaessa Torniaisen vastuuta Karttusen

kuolemasta. Syyksilukeminen edellyttää, ettei asiassa jää varteenotettavaa epäilyä, jonka mukaan Karttusen kuolema on voinut johtua muusta syystä kuin Torniaisen tekemästä pahoinpitelystä.

Hovioikeus toteaa, että Torniaisen menettelystä aiheutunut aivovamma on kuolemansyylausunnosta ilmenevällä tavalla ollut keskeinen syy Jimi Karttusen kuolemaan. Rikosoikeudellinen syy-yhteys kuitenkin edellyttää, että rangaistavaksi säädetty menettely, joka aiheuttaa ensivahingon, on paitsi myötävaikuttanut seurauksen syntymiseen, myös tosiasiallisesti aiheuttanut sen. Mikäli seuraus eli tässä tapauksessa kuolema on aiheutunut siitä, että rikoksella aiheutettu vahinko tai vamma jostakin muusta syystä kasvaa aiheuttaen seurauksen, jota ensivahingon seurauksena ei olisi muuten syntynyt, tällaisen seurauksen ei voida katsoa olevan rikosoikeudellisessa syy-yhteydessä ensivahingon aiheuttaneeseen menettelyyn. Ensivahingon aiheuttajan ei voida katsoa olevan rikosoikeudellisesti vastuussa tällaisesta seurauksesta. Tällainen seurauksen paheneminen voi aiheutua vahingonkäräjien oman menettelyn, esimerkiksi hoitomääräysten noudattamisen laiminlyönnin seurauksena, kuten Torniaisen on nyt käsiteltävässä asiassa esittänyt tapahtuneen.

Hovioikeus katsoo, että asiassa esitettyjen väitteiden perusteella on arvioitava erikseen ensinnäkin Jimi Karttusen sairaalasta poistumisen ja toiseksi hänen väitetyn hoito-ohjeiden vastaisen toimintansa, erityisesti päihteiden käytön, vaikutusta vammoista toipumiseen ja hänen kuolemaansa.

#### Sovellettavat oikeusohjeet

Rikoslain 21 luvun 8 §:n mukaan kuolemantuottamuksesta tuomitaan se, joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman. Luvun 9 §:n mukaan jos kuolemantuottamuksessa kuolema aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtyjä on tuomittava törkeästä kuolemantuottamuksesta.

#### Näytöstä

Hovioikeudessa on uutena kirjallisena todisteena esitetty Valviran lausunto 24.5.2017, joka on koskenut Jimi Karttusen saaman hoidon asianmukaisuutta Töölön sairaalassa 10.–15.9.2016 ja Meilahden sairaalassa 16.9.2016. Lausunnon johtopäätös on, että Valvira ei ole voinut todeta, että Karttusen hoidossa Töölön sairaalassa tai Meilahden sairaalassa olisi tapahtunut virheellisyyksiä tai laiminlyöntejä. Lisäksi lausunnossa on todettu, että Valviran näkemys Karttusen kuolemaan vaikuttaneista tekijöistä poikkeaa jonkin verran oikeuslääkärin esittämästä. Oikeuslääkärin mukaan Karttunen menehtyi vamman jälkeisiin aivoruhjeisiin. Valviran näkemyksen mukaan Karttusen verestä löytyneillä päihdeaineilla on todennäköisesti ollut vaikutusta hänen menehtymiseensä. Lausunnosta ilmenevällä tavalla kuusi vuorokautta aiemmin saatu vakava aivotrauma heikensi aivoverenkiertoa, minkä vuoksi jo pieni määrä rauhoittavia lääkkeitä saattoi aiheuttaa peruuttamattomia seurauksia. Päihteiden käyttö yhdistettynä aiemmin syntyneeseen vakavaan aivotraumaan oli mahdollisesti johtanut hiilidioksidinarkoosiin, joka pahensi aivojen turvotusta ja johti lopulta kuolemaan.

Hovioikeudessa on kuultu uutena todistajana Jimi Karttusen ruumiinavauksen tehnyttä oikeuslääketieteen erikoislääkärinä Antti Virtasta. Virtanen on kertonut ruumiinavauksessa tekemistään havainnoista ja johtopäätöksistään vastaavalla

tavalla kuin on laatimassaan kuolemansyylausunnossa esittänyt. Virtanen on kertonut tutustuneensa edellä mainittuun Valviran lausuntoon, mutta hän ei ole katsonut perustelluksi muuttaa mielipidettään kuolemansyylausunnossa esittämästään kuolinsyystä Valviran lausunnossa esitettyjen seikkojen perusteella. Virtanen on kertonut kuolemansyylausunnon mukaisesti, että hänen ruumiinavauksessa tekemiensä fyysisten löydösten perusteella Karttusen kuolinsyö on ollut vamman jälkeiset aivoruhjeet ja tähän liittyvä vammanjälkeinen aivojen sisäinen verenvuoto sekä aivokudoksen turvotus. Virtanen on kertonut, että hän ei ole pitänyt Karttusen verestä havaittuja huumaus- ja lääkeaineita sekä niiden aineenvaihduntatuotteita tämän kuolinsyynä, sillä neuropatologisessa tutkimuksessa kuolinsyyksi oli löytynyt selkeät fyysiset löydökset. Virtanen ei ollut havainnut myöskään merkkejä mistään muusta ulkoisesta vammasta kuin takaraivolle kohdistuneesta tylpistä iskusta. Karttusen aivoissa havaitut vammat sopivat syntymekanisminsa sekä ajallisen yhteyden puolesta aiheutuneeksi yhdestä iskusta.

\*\*\* \*\*

Päivi Koroknay-Pál on kertonut hovioikeudessa olennaisilta ja asiaan vaikuttavilta osin kuten käräjäoikeuden tuomioon on hänen kertomakseen kirjattu. Lisäksi huumaus- ja lääkeaineiden osalta hän on kertonut, että aivovammasta johtuen jo hyvin pienet ainemäärät saattavat vaikuttaa hyvin voimakkaasti. Aivovammapotilaan toleranssi lääkeaineille ei ole sama aivovammasta toivuttaessa kuin muutoin. Jimi Karttuselle oli sairaalassa useaan otteeseen kerrottu päihteiden käytön riskeistä ja häntä oli kielletty käyttämästä päihteitä aivovamman vuoksi. Aivovammapotilasta kielletään käyttämästä päihteitä ensinnäkin, koska päihteiden käyttö lisää riskiä saada uusi isku pään alueelle esimerkiksi kaatumisen johdosta, toiseksi, koska päihteiden käytön seurauksena potilas ei välttämättä huolehdi hoito-ohjeista kuten suolatasapainon ylläpidosta, mikä vaikuttaa aivojen tilavuuteen, sekä kolmanneksi, koska päihteet itsessään vaikuttavat aivojen tilavuuteen ja osa päihteistä lamaa hengitystä, mikä saattaa aiheuttaa hiilidioksidinarkoosin.

Vielä Koroknay-Pál on kertonut, että Jimi Karttunen oli sairaalahoidossa ollut toipumassa aivovammasta, vaikkakin häntä oli ollut vaikea motivoida hoitoon. Hänet oli kuitenkin suostuteltu pysymään sairaalahoidossa 15.9. asti. Koroknay-Pálin mukaan on vaikea arvioida, mikä merkitys Karttusen poistumisella sairaalasta oli ollut toipumisen kannalta. Hänen mukaansa Karttunen olisi kuitenkin kotiutettu sairaalasta viimeistään seuraavana päivänä.

## Johtopäätökset näytöstä

### *Sairaalasta poistumisen merkitys*

Asiassa on arvioitava, onko Jimi Karttusen sairaalasta poistuminen ollut sellaista omaehtoista hoidosta kieltäytymistä, jolla hän on itse myötävaikuttanut terveydentilansa heikkenemiseen siten, että sitä voitaisiin pitää sellaisena kuolemaan ratkaisevasti vaikuttaneena seikkana, joka katkaisisi Torniaisen menettelyn ja kuoleman välisen syy-yhteyden.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella Jimi Karttunen on ollut toipumassa saamastaan aivovammasta, vaikkakin häntä on ollut vaikea saada motivoitua sairaalahoitoon. Karttunen on siirretty 12.9.2016 hyvän yleistilansa vuoksi jatkohoitoon vuodeosastolle. Karttunen on poistunut useita kertoja luvatta



Töölön sairaalasta hoitojakson 12.–15.9.2016 aikana. Karttunen on päätetty kotiuttaa hänen omasta pyynnöstään 15.9.2016, mutta hän on ehtinyt poistua sairaalasta ennen varsinaista kotiuttamista. Karttunen on myöhemmin saman päivän iltapäivänä palannut sairaalaan hakemaan tavaroitaan ja kotiuttamisasiakirjat. Karttusta on kuitenkin ennen hänen sairaalasta poistumistaan ohjeistettu aivovammapotilaan toipumisohejeilla. Lisäksi häntä on varoitettu päihteiden käytön riskeistä useita kertoja sairaalahoidon aikana. Vielä Karttuselle on kerrottu lääkärinlausunnosta 17.10.2016 ilmenevällä tavalla, että perusteita tahdonvastaiseen hoitoon ei ole ollut, mutta hänen verensä suola-arvojen seurannan johdosta olisi ollut suotavaa, että hän olisi jäänyt vielä seurantaan.

Jimi Karttusen vointi sairaalassa on ollut 12.9.2016 lähtien hyvä. Myös Karttusen ennuste toipua vammasta on ollut hyvä hänen poistuessaan sairaalahoidosta 15.9.2016. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella lääketieteellisesti on hyvin epätodennäköistä, että aivovamma ilman mitään ulkoista tekijää pahenee useiden päivien jälkeen trauman syntymisestä. Koroknay-Pálin kertomuksen perusteella viitteitä tällaiseen tilan heikkenemiseen ei ole ollut, vaan Karttunen on ollut toipumassa ja hänet olisi joka tapauksessa kotiutettu seuraavana päivänä. Hänen poistumisiaan sairaalasta ei näin ollen voida pitää sellaisena toimintana, jonka perusteella hänen voitaisiin katsoa kieltäytyneen vammojen edellyttämästä hoidosta ja siten myötävaikuttaneen terveydentilansa myöhempään heikkenemiseen niin, että sillä olisi vaikutusta arvioitaessa Torniaisen menettelyn syy-yhteyttä Karttusen kuolemaan.

#### *Päihteiden käyttö*

Asiassa esitetyn kirjallisen todistelun perusteella on näytetty, että Jimi Karttusesta hänen kuolemansa jälkeen otetuissa näytteissä on havaittu huumausaineen tavoin käytettäviä lääkeaineita sekä niiden ja huumausaineen aineenvaihduntatuotteita. Kuolemansyylausunnosta ilmenevällä tavalla löydetyt pitoisuudet ovat olleet vähäisiä, mutta toisaalta, kuten todistaja Virtanen on todennut, kuolemanjälkeisiin näytteisiin liittyy sellaisia epävarmuustekijöitä, että näytteistä löytyneiden määrien perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä aineiden määristä ennen Karttusen kuolemaa. Hovioikeus katsoo, että kuolemansyylausunnosta ilmenevät löydökset epävarmuustekijöistä huolimatta osoittavat, että Karttunen on ennen kuolemaansa käyttänyt huumaus- ja lääkeaineita, joiden käyttämiseen hänellä ei ole ollut lääkärin määräystä.

Lisäksi tajuttomana Meilahden sairaalaan 16.9.2016 tuodun Jimi Karttusen vatsasta on poistettu sulamatonta lääkemassaa. Asiassa ei ole selvitetty, mistä lääkeaineista kyseinen massa on koostunut, mutta Karttusen asunnosta on löytynyt tyhjiä lääkepurkkeja Rivatrilaa, joka on hengityslamaa aiheuttava bentsodiatsepiini ja siksi erityisen vaarallinen aivovammasta toipumisen kannalta.

Jimi Karttusen hoito-ohjeiden ja päihteidenkäyttökiellon vastaisen toiminnan puolesta puhuu myös todistaja Hartikaisen kertomus, jonka mukaan Karttunen oli illalla 15.9.2016 sairaalasta poistumisensa jälkeen nauttinut olutta ja käyttänyt marihuanaa. Lisäksi Hartikainen on kertonut toimittaneensa Karttuselle lääkeaineita tämän sairaalassa ollessa.

Sen sijaan hovioikeus katsoo, että siitä, mitä todistaja Vuori on kertonut Jimi Karttusen käyttäytymisestä kuolinpäivänään aamupäivällä, ei voida tehdä johtopäätöksiä tämän päihteidenkäytöstä. Karttusen tuolloinen

huonokuntoisuus on saattanut johtua aivovammasta.

Jimi Karttusta hoitaneen lääkäri Koroknay-Pálin lääkärinlausunnon ja kertomuksen perusteella hovioikeus katsoo näytetyksi, että Karttusta on kielletty käyttämästä päihteitä aivovammasta toipumisen aikana ja häntä on varoitettu huumaus- ja lääkeaineiden vaaroista aivovamman jälkitilassa. Näitä kieltoja ja varoituksia tukivat Karttusen saamat kotihoito-ohjeet, joissa varoitettiin runsaasta alkoholinkäytöstä ja tupakoinnista. Vaikka Karttusen ei voida katsoa pystyneen ennakoimaan sitä, että huumaavien aineiden käyttäminen voi asettaa hänet jopa hengenvaaraan, hänen on kuitenkin katsottava olleen ainakin yleisellä tasolla tietoinen niistä riskeistä, joita ohjeiden vastaisesti nautitut huumaavat aineet saattoivat aiheuttaa. Karttunen on kuitenkin tietoisena tästä riskistä käyttänyt sellaisia huumaus- ja lääkeaineita, joilla on voinut olla haitallista vaikutusta aivovammasta toipumiseen.

#### *Päihteiden käytön merkitys ja kuolinsyy*

Asiassa esitetyn näytön perusteella Jimi Karttusen kuolinsyy on ollut vamman jälkeiset aivoruhjeet ja tähän liittyvä vammanjälkeinen aivojen sisäinen verenvuoto sekä aivokudoksen turvotus. Asiassa ei ole voitu esittää ainakaan yksiselitteistä lääketieteellistä selvitystä siitä, miksi pahoinpitelystä aiheutunut paranemassa ollut aivovamma on vastoin ennusteita pahentunut siten, että aivojen sisäinen verenvuoto ja aivokudoksen turvotus on johtanut Karttusen kuolemaan.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella Jimi Karttuseen ei ole kohdistunut sellaista ulkoista iskuja, esimerkiksi kaatumista, joka selittäisi trauman pahenemisen. Asiassa on sen sijaan esitetty eriäviä näkemyksiä siitä, mikä on ollut Karttusen käyttämien huumaus- ja lääkeaineiden merkitys asiassa. Virtanen on kertonut, kuten on kuolinsyylausuntoon kirjannut, että hän ei ole pitänyt Karttusen verestä havaittuja huumaus- ja lääkeaineita sekä niiden aineenvaihduntatuotteita tämän kuolinsyyntä. Virtanen ei kuitenkaan ole ruumiinavauksessa havainnut myöskään tautimuutoksia tai muita ulkoisen väkivallan aiheuttamia ulkoisia tai sisäisiä vammoja kuin mitä viikkoa aikaisemmasta pahoinpitelystä on aiheutunut. Virtasen kertomuksen tai hänen laatimansa kuolemansyylausunnon perusteella ei siten voida tehdä varmoja johtopäätöksiä siitä, mikä on aiheuttanut aivovammatrauman pahenemisen. Vaikka Virtanen ei ole nostanut huumaus- ja lääkeaineita Karttusen kuolinsyyksi, hovioikeus katsoo, että Virtasen kertomuksen tai kuolemansyylausunnon perusteella ei voida sulkea pois sitä vaihtoehtoa, että huumaus- ja lääkeaineilla on voinut olla vaikutusta aivovamman pahenemiseen ja siten Karttusen kuolemaan.

Hovioikeudella ei ole ollut syytä epäillä sitä Koroknay-Pálin kertomaa ja hänen laatimistaan lääkärinlausunnoista sekä Valviran lausunnosta ilmenevää seikkaa, että jo pienet määrät huumaus- ja lääkeaineita saattavat vaikuttaa voimakkaasti aivovammapotilaan tilaan ja pahentaa aivovammaa. Osa lääkeaineista, joita Jimi Karttunen on nauttinut, aiheuttaa hengityslamaa ja voi johtaa aivojen turpoamiseen. Kun Karttusen kuolinsyy on ollut aivojen sisäinen verenvuoto sekä aivokudoksen turvotus, hovioikeus katsoo, ettei asiassa voida poissulkea sitä vaihtoehtoa, että Karttusen käyttämällä huumaus- ja lääkeaineilla, niiden vähäisistä määristä huolimatta, on voinut olla ratkaiseva merkitys aivovamman toipumiskehityksen muutokseen siten, että aivovamma on pahentunut ja johtanut Karttusen kuolemaan.

Syyttäjä ja asianomistajat ovat viitanneet asiassa korkeimman oikeuden

ennakkoratkaisusta 2004:16 ilmenevään oikeusohjeeseen. Tapauksessa vatsaan ammuttu uhri oli hakeutunut hoitoon vasta seuraavana päivänä ja oli menehtynyt vammoihinsa. Korkein oikeus katsoi, ettei uhri ollut ymmärtänyt tilansa vakavuutta. Uhrin menettelyllä ei katsottu olevan merkitystä arvioitaessa tekijän vastuuta uhrin kuolemasta.

Toisin kuin mainitussa korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa, nyt käsiteltävässä tapauksessa Jimi Karttunen on edellä todetuin perustein ollut tietoinen niistä riskeistä, joita huumaus- ja lääkeaineiden nauttimisesta saattaa aiheutua aivovamman jälkitilassa. Hän on myös ollut sairaalahoidossa useiden päivien ajan ja hänen on, toipumisen hyvästä alkamisesta huolimatta, täytynyt ymmärtää tilansa vakavuus. Näin ollen, toisin kuin korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa, Karttusen omalle menettelylle voidaan tältä osin antaa merkitystä arvioitaessa alkuperäisen tekijän eli Torniaisen vastuuta Karttusen kuolemasta.

#### *Syy-yhteyden katkeaminen*

Rikosoikeudellisen syy-yhteyden täytyminen edellyttää sen arvioimista, onko asiassa jäänyt varteenotettava epäily, jonka mukaan Jimi Karttusen kuolema on voinut johtua sellaisesta ensivahingon aiheuttamisen jälkeisestä tapahtumasta, joka on ollut ratkaiseva syy lopullisen seurauksen aiheutumiselle.

Arvioinnissa hovioikeus on ottanut erityisesti huomioon sen, että Jimi Karttunen on ollut useita päiviä sairaalahoidossa ja ennuste hänen toipumiselleen on ollut hyvä. Lääketieteellisen tietämyksen mukaan on epätavallista, että aivovamma ilman ulkoista syytä huonontuisi enää kolmen päivän kuluttua traumasta. Nyt käsiteltävässä tapauksessa lopullinen seuraus eli kuolema on tapahtunut vasta kuusi päivää trauman jälkeen. Asiassa esitetyn lääketieteellisen tai muun selvityksen perusteella ei ole voitu saada varmuutta siitä, mikä tekijä on vaikuttanut kielteisesti Karttusen aivovammasta toipumiseen siten, että se on aiheuttanut aivojen sisäisen verenvuodon ja turvotuksen johtaen Karttusen kuolemaan. Karttunen on kuitenkin näytetty vastoin hoitohenkilökunnan hänelle antamia ohjeita käyttäneen sellaisia huumaus- ja lääkeaineita, joilla voi jo pieninä määrinä olla negatiivista vaikutusta aivovammasta toipumiseen ja jotka voivat aiheuttaa aivojen turpoamista, mikä on ollut Karttusen kuolinsyy.

Edellä lausutut seikat huomioon ottaen hovioikeus katsoo, että asiassa on jäänyt varteenotettava epäily, jonka mukaan Jimi Karttusen omalla toiminnalla on voinut olla ratkaiseva vaikutus siihen, miten hänen toipumisensa on edennyt. Asiassa esitetyn näytön perusteella ei ole suljettu pois sitä vaihtoehtoa, että Karttusen hoito-ohjeiden vastainen huumaus- ja lääkeaineiden käyttäminen on voinut muuttaa aivovammasta toipumista siten, että siitä on seurannut kuolemaan johtanut aivojen turvotus. Hovioikeus katsoo käräjäoikeuden tavoin, että Torniaisen menettelyn eli törkeän pahoinpitelyn ei ole näytetty olevan katkeamattomassa rikosoikeudellisessa syy-yhteydessä Karttusen menehtymiseen. Käräjäoikeuden ratkaisua syytteen kohdan 2 osalta ei siten muuteta.

#### Rangaistuksen mittaaminen

##### *Rangaistuksen mittaamisen lähtökohdat*

Rikoslain 6 luvun 3 §:n mukaan rangaistusta määrättäessä on otettava huomioon kaikki lain mukaan rangaistuksen määrään ja lajiin vaikuttavat

perusteet sekä rangaistuskäytännön yhtenäisyys. Rangaistuksen mittaamisen yleisperiaatteen ilmaisevan saman luvun 4 §:n mukaan rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttimiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen.

#### *Rasistinen motiivi*

Rikoslain 6 luvun 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan rangaistuksen koventamisperuste on rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.

Mainittu lainkohta on ollut tuossa muodossa voimassa 1.6.2011 lähtien (lait 511/2011 ja 564/2015). Se ei edellytä uhrin kuulumista suojattuun kansanryhmään, toisin kuin aiemmin voimassa ollut säännös. Voimassa olevan lain myötä rasistinen motiivi on rikoksen koventamisperuste riippumatta siitä, keneen tai mihin rikos kohdistuu. Perusteena muutokselle on ollut lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen (HE 317/2010 vp s. 38) mukaan se, että rasistisesta vaikuttimesta tehty rikos voi olla yhtä moitittavaa kohdistuessaan johonkin muuhun henkilöön kuten esimerkiksi rasistista kiihottamista ja väkivaltaa vastustavaan henkilöön tai rasistiseksi epäiltyä rikosta selvittävään viranomaiseen. Hallituksen esityksessä on todettu, että koventamisperustetta voitaisiin soveltaa myös esimerkiksi silloin, kun rikoksen kohteena on tehtäviään suorittava pakolaiskeskuksen henkilökuntaan kuuluva henkilö tai valtaväestöön kuuluva epäillyn rikoksen uhrin asiaa ajava asianajaja tai henkilö, joka ryhtyy puolustamaan väkivaltaisen rasistisen hyökkäyksen kohteena olevaa henkilöä.

Näin ollen kyseisen koventamisperusteen soveltaminen edellyttää riittävää näyttöä siitä, että Torniainen on tehnyt teon lainkohdassa tarkoitettua vaikuttimesta.

Teko on tapahtunut Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen mielenosoituksen yhteydessä. Torniainen on kohdistanut väkivaltaa Jimi Karttuseen välittömästi sen jälkeen, kun Karttunen on ilmaissut vastustavansa ja halveksuvansa Vastarintaliikkeen arvoja ja osoittanut tämän julkisesti mielenosoitusrivistön edessä. Asiassa esitetystä valvontakameratallenteesta tai muusta näytöstä ei ilmene mitään siihen viittaavaa, että Karttusen ele tai muu käytös olisi ollut tulkittavissa väkivallalla uhkaamiseksi Torniaisen väittämällä tavalla. Hovioikeudella ei ole myöskään syytä epäillä, että Karttusen halveksuva ele olisi johtunut jonkun henkilön yksityisestä toiminnasta, vaan ele on kohdistunut Vastarintaliikkeeseen. Torniainen ja Karttunen eivät ole tunteneet toisiaan entuudestaan, eikä tilanteessa ole tapahtunut mitään muuta sellaista, joka olisi voinut muodostaa Torniaiselle vaikuttimen väkivallan käytölle. Sen sijaan väkivallan käyttäminen on tapahtunut välittömästi sen jälkeen, kun Karttunen on osoittanut vastustavansa ryhmän arvoja. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen hovioikeudelle ei ole jäänyt järkevää epäilyä siitä, että Karttusen Vastarintaliikkeen arvoja vastustava ele on perustanut aiheen ja vaikuttimen Torniaisen väkivallan käytölle.

Lisäksi on arvioitava, täyttääkö Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen arvojen puolustaminen koventamisperusteessa tarkoitettun rasistisen motiivin edellytykset. Hovioikeus toteaa, että Pirkanmaan kärjäoikeus on 30.11.2017 antamassaan tuomiossa 41766 katsonut, että Pohjoismainen Vastarintaliike on yhdistys, joka ajaa demokraattisten arvojen kanssa yhteensopimattomia

tavoitteitaan laittomin ja hyvän tavan vastaisin keinoin. Yhdistys muun muassa panettelee ja solvaa kansanryhmiä ja levittää vihapuhetta. Rotuopilla ja rotujen erillään pitämisellä on mainitun tuomion mukaan keskeinen merkitys yhdistyksen toiminnassa. Käräjäoikeuden tuomio ei ole lainvoimainen.

Hovioikeus toteaa, että Pohjoismainen Vastarintaliike on jo ennen nyt käsiteltävää tapahtumaa avoimesti tuonut esiin edellä todettua ryhmän kansallissosialistista aatetta ja arvomaailmaa. Tämä on ollut myös yleisesti tiedossa tapahtuma-aikana. Todistaja Hartikaisen mukaan Jimi Karttunen oli mielipiteiltään rasismien vastainen. Karttusta koskevasta lääkärinlausunnosta ilmenee, että tämä on tapahtumapäivän iltana sairaalassa kertonut tulleen ”natsin” potkaisemaksi. Asiassa ei näihin seikkoihin nähden ja tapahtumaolosuhteita arvioiden jää varteenotettavaa epäilyä siitä, etteikö Karttunen olisi ollut tietoinen Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen arvomaailmasta ja vastustanut nimenomaan ryhmän arvoja. Näin ollen teon vaikutin on ollut lainkohdan edellyttämällä tavalla rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuva taikka niihin rinnastettava muu vaikutin.

Hovioikeus katsoo, toisin kuin käräjäoikeus, että edellytykset koventamisperusteen soveltamiselle täyttyvät. Käräjäoikeuden tuomiota muutetaan siltä osin, että rangaistuksen mittaamisessa otetaan huomioon teon rasistinen motiivi.

#### *Aikaisempi rikollisuus*

Rikoslain 6 luvun 5 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan rangaistuksen koventamisperuste on tekijän aikaisempi rikollisuus, jos sen ja uuden rikoksen suhde rikosten samankaltaisuuden johdosta tai muuten osoittaa tekijässä ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä.

Kun otetaan huomioon Torniaisen aikaisempi rikollisuus ja rikosten samankaltaisuus suhteessa nyt syyksi luettavaan rikokseen, hovioikeudella ei ole syytä arvioida koventamisperusteen soveltamista toisin kuin käräjäoikeus.

#### *Poikkeuksellinen julkisuus*

Rikoslain 6 luvun 7 §:n 1 kohdan mukaan rangaistusta lieventävänä seikkana on otettava huomioon vastaajalle aiheutunut muu seuraus, jos vakiintuneen käytännön mukainen rangaistus johtaisi tästä syystä kohtuuttomaan tai poikkeuksellisen haitalliseen lopputulokseen. Lainkohdan esitöiden mukaan säännöksessä on kysymys moitearvosteluun kuulumattomista kohtuusperusteista ja lievennys voi tulla poikkeuksellisesti kysymykseen, jos kokonaisseuraamus olisi muutoin muodostumassa kohtuuttomaksi tai poikkeuksellisen haitalliseksi. Myös epävirallinen seuraamus kuten rikoksen saama poikkeuksellinen julkisuus kuuluu säännöksen piiriin. Säännönmukainen mediajulkisuus ei yleensä riitä lievennyksen perustaksi, mutta jos julkisuus nousee kohtuuttomiin mittasuhteisiin ja jos sillä on muita vakavia seuraamuksia tuomittujen ja usein jo epäiltyjen elämään, kyseiset seuraukset voidaan ottaa kohtuuden mukaan huomioon rangaistusta määrättäessä (HE 44/2002 vp s. 199 - 200).

Rikoslain 6 luvun 7 §:n 1 kohtaa on vakiintuneesti sovellettu niin, että ennakoitavissa olevat rikoksesta johtuvat tai tuomiosta aiheutuvat seuraukset eivät oikeuta rangaistuksen lieventämiseen. Laajakaan julkisuus ei pääsääntöisesti vaikuta rangaistuksen mittaamiseen. Nykyisessä

tiedonvälityksessä vakavat tai poikkeukselliset rikokset voivat useinkin tulla joukkotiedotusvälineiden huomion kohteeksi (mm. KKO 2006:44, KKO 2016:39 ja KKO 2017:69).

Ennakkoratkaisussaan 2006:44 korkein oikeus totesi sanotun säännöksen olevan poikkeusluonteinen ja katsoi, että vastaajat olivat voineet toimiessaan jalkapalloseuran johtotehtävissä varautua siihen, että seuran johdon piirissä käsiteltyjä rikoksia käsitellään julkisuudessa. Asiaa ei ollut käsitelty julkisuudessa epäasiallisesti eikä rikosten laatuun nähden poikkeuksellisella tai kohtuuttomia mittasuhteita saaneella tavalla eikä julkisuus siten ollut ollut sellaista, että se olisi voitu ottaa huomioon rangaistusta määrättäessä. Ennakkoratkaisussa 2016:39 korkein oikeus katsoi, että lahjusrikokseen syyllistyneen kansanedustajan saama kielteinen julkisuus ja luottamustoimien menettäminen eivät olleet sellaisia poikkeuksellisia ja ennakoimattomia seikkoja, jotka olisi otettava huomioon rangaistuksen määräämisessä.

Ennakkoratkaisussa 2017:69 korkein oikeus puolestaan katsoi, että seksuaalirikoksesta seurannutta julkisuutta ja siitä aiheutuneita seurauksia oli pidettävä sellaisena poikkeuksellisena ja ennakoimattomana vastaajille aiheutuneena muuna seurauksena, joka oli otettava rangaistusta määrättäessä huomioon. Julkisuuden vaikutukset olivat johtaneet muun ohella vastaajien koulunkäynnin ja opintojen keskeytymiseen sekä alaikäisinä rikoksensa tehneiden C:n ja D:n osalta viranomaisten heihin kohdistamiin lastensuojelutoimiin. B:n, C:n ja D:n rikosta koskevissa uutisissa oli puhuttu jo esitutkintavaiheessa ulkomaalaisten toteuttamasta joukkoraiskauksesta. Epäiltyjen nimet, kuvat ja yhteystiedot olivat tulleet tässä yhteydessä esille jo ennen oikeudenkäyntiä. Vastaajia kohtaan oli esitetty uhkauksia. Rikosseuraamuslaitoksen laatimissa nuoren seuraamusselvityksissä oli ilmaistu vakava huoli uhkausten vaikutuksesta vastaajien kehitykseen.

Nyt käsiteltävässä asiassa on ollut kyse vakavasta väkivaltarikoksesta, joka on tehty julkisella paikalla mielenosoituksen yhteydessä. Torniaisen on ollut mukana järjestämässä kyseistä mielenosoitusta, jolla Pohjoismainen Vastarintaliike on tavoitellut julkisuutta. Näin ollen tapauksen saamaa julkisuutta ei voida rikoksen laatu ja tapahtumaolosuhteet, jotka ovat olleet Torniaisen tiedossa tapahtumahetkellä, huomioon ottaen pitää poikkeuksellisena eikä julkisuus myöskään ole voinut tulla Torniaiselle yllätyksenä. Lisäksi Torniaisen on ainakin välittömästi tapauksen jälkeen itsekin omalla nimellään osallistunut tapauksesta käytyyn keskusteluun sosiaalisessa mediassa. Myöskään sen perusteella, että tiedotusvälineissä on käsitelty Torniaisen taustaa ja yksityiselämää, tai että Torniaista on tapauksen vuoksi uhattu sanallisesti, tapauksen saamalla julkisuudella ei voida katsoa olleen sellaisia poikkeuksellisia tai ennakoimattomia seurauksia, jotka tulisi ottaa huomioon rangaistuksen mittaamisessa. Hovioikeudella ei ole syytä arvioida asian saaman julkisuuden merkitystä toisin kuin kärjäoikeus.

#### *Johtopäätökset rangaistuksen osalta*

Hovioikeus hyväksyy kärjäoikeuden perustelut ja johtopäätökset siitä, että rangaistuksen mittaamisen lähtökohdaksi Torniaisen syyksi luetusta teosta ilman koventamisperusteita voidaan ottaa noin 1 vuoden 6 kuukauden pituinen vankeusrangaistus ja että kärjäoikeuden soveltama rikoksen uusimiseen perustuva koventamisperuste korottaa tuomittavaa rangaistusta kuudella kuukaudella. Tämän lisäksi hovioikeus soveltaa rasistiseen motiiviin perustuvaa koventamisperustetta, mikä korottaa rangaistusta kolmella kuukaudella.

Käräjäoikeuden tuomitsemaa rangaistusta muutetaan siten, että rasistiseen motiiviin perustuvan koventamisperusteen soveltamisen myötä rangaistusta on korotettava kolmella kuukaudella ja Torniaisen tuomittava kohdan 1 törkeästä pahoinpitelystä 2 vuoden 3 kuukauden vankeusrangaistukseen. Rangaistuksen pituus huomioon ottaen korotettava vankeusrangaistus on ehdoton.

#### Vangitsemista koskeva vaatimus

Syyttäjä on vaatinut Torniaisen vangitsemista. Pakkokeinolain 2 luvun 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tuomioistuimien saa syyttäjän tai vastaajalle rangaistusta vaatineen asianomistajan vaatimuksesta määrätä ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun vangittavaksi, jos tuomittu rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Lain 1 luvun 3 §:n mukaan pakkokeinin käytöllä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä käytön tarkoituksen saavuttamiseksi eikä pakkokeinin käytöllä saa aiheuttaa kenellekään tarpeettomasti vahinkoa tai haittaa.

Hovioikeus katsoo, ettei Torniaista tässä vaiheessa ole aihetta määrätä heti vangittavaksi siitä huolimatta, että hänet on tuomittu kahta vuotta ankarampaan vankeusrangaistukseen. Vaatimus Torniaisen vangitsemisesta tuomiolla on hylättävä.

#### Yksityisoikeudelliset vaatimukset

Kun syytteen kohdan 2 syyksi lukemista ei muuteta, käräjäoikeuden tuomiosta ilmenevin perustein asianomistajien Mervi Kaipiaisen ja Kauko-Vesa Karttusen korvausvaatimukset asiassa on hylättävä. Käräjäoikeuden ratkaisua ei ole muutettava korvausvaatimuksen osalta.

#### Oikeudenkäynnin kustannukset

Torniaisen on veloitettava korvaamaan asianomistajien oikeudenkäyntikulut siltä osin kuin kuluja katsotaan aiheutuneen puhevallan käyttämisestä kohdassa 1. Siltä osin kuin kuluja on aiheutunut kohdan 2 perusteella, oikeudenkäyntikuluvaatimus on hylättävä.

Hovioikeus arvioi, että kohdan 1 perusteella asianomistajille aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen määrä hovioikeudessa on yhteensä 2.000 euroa. Asianomistajat eivät ole vaatineet oikeudenkäyntikuluille viivästyskorkoa. Mervi Kaipiaisen osuus kuluista on 1.000 euroa ja Kauko-Vesa Karttusen osuus kuluista on 1.000 euroa.

Torniaisen nimeämälle todistaja Vuorelle maksetut todistelukustannukset on jätettävä valtion vahingoksi.

Torniaisen puolustajana toimineen asianajaja Tuomaisen lasku on ollut kohtuullinen asian laatuun ja laajuuteen nähden. Pääkäsittelyn kesto on ollut 6 tuntia. Torniaisen taloudelliset olosuhteet huomioon ottaen valtion varoista puolustajalle maksettava palkkio on jätettävä valtion vahingoksi.

**Helsingin hovioikeus****Tuomiolauselma**

18/103510

26.01.2018

Asianumero

R 17/477

**Vastaja**

Jesse Eppu Oskari Torniainen 210890-0550

Muutokset käräjäoikeuden tuomioon:

Syyksi luettu rikos

1. Törkeä pahoinpitely 10.09.2016

Rikoslaki 21 luku 6 § 1

Rikoslaki 6 luku 5 § 1 / 4

Rikoslaki 6 luku 5 § 1 / 5

Rangaistusseuraamukset

Syyksi luetut rikokset 1

2 vuotta 3 kuukautta vankeutta

Vapaudenmenetyisaika 17.9. - 19.10.2016

Rangaistusta on korotettu.

Muilta osin käräjäoikeuden tuomiota ei muuteta.

Oikeudenkäyntiä hovioikeudessa koskevat lausunnot

Valtion varoista maksetaan asianajaja Hannu Tuomaiselle palkkioksi Torniaisen puolustamisesta hovioikeudessa 3.465 euroa ja arvonlisäveron määränä 831,60 euroa, mitkä määrät jäävät valtion vahingoksi.

Torniainen velvoitetaan suorittamaan Mervi Kaipiaiselle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista hovioikeudessa 1.000 euroa.

Torniainen velvoitetaan suorittamaan Kauko-Vesa Karttuselle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista hovioikeudessa 1.000 euroa.

Todistelukustannukset 99 euroa hovioikeudessa jäävät valtion vahingoksi.

Vaatus Torniaisen vangitsemisesta tuomiolla hylätään.



**Muutoksenhaku**

Muutosta tähän ratkaisuun saadaan hakea korkeimmalta oikeudelta valittamalla vain, jos korkein oikeus niillä erityisillä perusteilla, jotka ilmenevät oheisesta valitusosoituksesta, myöntää valitusluvan. Valitusosoituksessa tarkoitettu määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen päättyy 27.03.2018.

**Asian ovat ratkaisseet:**

Hovioikeudenneuvos Jukka Kontio  
Hovioikeudenneuvos Jukka Lindstedt  
Hovioikeudenneuvos Heli Sankari

**Valmistelija:**

Hovioikeuden esittelijä Anu Välimäki

Ratkaisu on yksimielinen.

**Helsingin käräjäoikeus**  
Os. 3

**Tuomio**  
**Annettu kansliassa**

16/154438

30.12.2016

Asianumero  
R 16/9410**Puheenjohtaja**

Laamanni Tuomas Nurmi

**Jäsenet**Käräjätuomari Tero Kujala  
Käräjätuomari Johanna Nevalainen**Syyttäjät**Kihlakunnansyyttäjä Anja-Riitta Rinkinen  
Kihlakunnansyyttäjä Jouni Peräinen**Vastaja**

Jesse Eppu Oskari Torniainen

**Asianomistajat**Kaipiainen Mervi Helena  
Karttunen Kauko-Vesa**Asia**

Törkeä pahoinpitely

**Vireille**

07.12.2016

**Tuomion julkisuus**

Tuomioasiakirja on kokonaisuudessaan julkinen.

Käräjäoikeus on pääkäsittelyssä 21.12.2016 päättänyt määrätä kirjallisiksi todisteiksi 3-6, 8-9 sekä 11-12 nimetyt lääkärintlausunnot ja kuolemansyyntlausunnon salassa pidettäviksi. Salassapitoaika on 60 vuotta asian vireilletulosta eli 6.12.2076 saakka. Lisäksi pääkäsittelyssä todistaja Koroknay-Pália on kuultu yleisön läsnä olematta.

**Syyttäjän rangaistusvaatimukset**

1. Törkeä pahoinpitely  
5500/R/0067051/16  
Rikoslaki 21 luku 6 § 1

10.09.2016 Helsinki

Rautatien asema-aukiolla on ollut Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen Suomen järjestön yleinen kokous, jonka tarkoituksiksi Torniainen on ilmoittanut poliisille etukäteen lehtien jakamisen.

Paikalla on seissyt neljä henkilöä rivissä Vastarintaliikkeen lippuineen. Torniainen on seissyt rivistön vieressä.

Karttunen on kävellyt lippurivistön eteen, sylkäissyt maahan ja sanonut Vastarintaliikkeestä jotain kielteistä. Sylkäisyn havaittuaan Torniainen on ottanut Karttusen suuntaan kaksi kävelyaskelta ja viisi juoksuaskelta, hypännyt ilmaan ja potkaissut Karttusta jalkapohjallaan voimakkaasti rintaan. Sen seurauksena Karttunen on kaatunut selälleen maahan ja hänen päänsä on iskeytynyt asfalttiin.

Menettelyllään Torniainen on tehnyt Karttuselle ruumiillista väkivaltaa, minkä seurauksena Karttuselle on tullut takaraivolle noin kahden senttimetrin mittainen haava, hetkellinen tajuttomuus, vasemmalle otsalohkon ja ohimolohkon alapinnalle sekä takakuoppaan oikealle pikkuaivoihin aivoruhjevammat ja kovakalvonalainen verenvuoto.

Pahoinpitelyssä on aiheutettu Karttuselle vakava sairaus, vaikea ruumiinvamma ja hengenvaarallinen tila. Rikos on myös kokonaisuutena arvostellen ollut törkeä.

## 2. Törkeä kuolemantuottamus

5500/R/0067051/16

Rikoslaki 21 luku 9 §

16.09.2016 Helsinki

Torniainen on törkeällä huolimattomuudellaan aiheuttanut Karttusen kuoleman potkaisemalla tätä 10.9.2016 rintaan edellisessä syytekohtassa kerrotuin tavoin.

Karttunen on 16.9.2016 kuollut vamman jälkeisiin aivoruhjeisiin sekä niihin liittyviin aivojen sisäiseen verenvuotoon ja aivokudoksen turvotukseen.

Kuolema on aiheutettu törkeällä huolimattomuudella, ja rikos on ollut myös kokonaisuutena arvostellen ollut törkeä.

## Syyttäjän muut vaatimukset

Todistelukustannusten korvaaminen syytekohtissa 1 ja 2

Vastaaja on veloitettava korvaamaan valtiolle todistelukustannukset.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Muu vaatimus syytekohtassa 2

Vastaaja on veloitettava korvaamaan valtiolle kustannukset oikeuslääketieteellisestä ruumiinavauksesta 1.650,39 e.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Koventamisperuste syytekohtissa 1 ja 2

Vastaajalle rangaistusta mitattaessa on koventamisperusteena otettava huomioon hänen aikaisempi rikollisuutensa, koska sen ja uuden rikoksen suhde osoittaa hänessä ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä.

Koventamisperusteena on otettava huomioon myös rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen rinnastettavasta vaikuttimesta. Rikos on kohdistunut henkilöön, joka on ilmaissut vastustavansa Torniaisen edustaman järjestön rasistista toimintaa (RL 6 luvun 5 § 1 momentti 4-kohta).

Rikoslaki 6 luku 5 § (2003/515)

## Muut asiassa esitetyt vaatimukset

## Muu vaatimus

Vastaaja on määrättävä vangittavaksi, mikäli hänet tuomitaan vähintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen.

Pakkokeinolaki 2 luku 12 § 1 momentti 1-kohta

### Asianomistajan korvausvaatimus

Asianomistaja Mervi Kaipainen on yhtynyt syyttäjän rangaistusvaatimukseen ja vaatinut vastaajan velvoittamista korvaamaan:

- hautaamisesta aiheutuneet kustannukset 1.333 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen 7.11.2016 lukien,
- henkisestä kärsimyksestä 6.000 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen 16.9.2016 lukien ja
- oikeudenkäyntikulut 2.210,30 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta lukien.

Asianomistaja Kauko-Vesa Karttunen on yhtynyt syyttäjän rangaistusvaatimukseen ja vaatinut vastaajan velvoittamista korvaamaan:

- henkilökohtaisista lääkärikuluista 40 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen 30.9.2016 lukien,
- ansionmenetyksestä 460 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen 30.9.2016 lukien.,
- henkisestä kärsimyksestä 6.000 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen 16.9.2016 lukien ja
- oikeudenkäyntikulut 2.210,30 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta lukien

## Vastaus

### Syytekohta 1

Torniainen on kiistänyt syytteen törkeästä pahoinpitelystä. Torniainen on myöntänyt syyllistyneensä asiassa pahoinpitelyyn. Torniainen on myöntänyt potkaisseensa Karttusta kerran rintakehään.

Yleisen elämäkokemuksen mukaan yksi potku rintakehään ei täytä törkeän pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistöä. Tekoa ei ole myöskään kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Torniainen ei ole käyttänyt tilanteessa ampuma-asetta eikä teräasetta eikä mitään muutakaan välinettä. Yksi potku rintakehään ei ole myöskään tekotapana erityisen törkeä. Torniaisen menettelyä on edeltänyt asianomistajan tahallinen ja provokatiivinen käyttäytyminen.

### Syytekohta 2

Torniainen on kiistänyt syytteen.

Torniainen ei ole menettelyllään aiheuttanut Karttusen kuolemaa. Torniainen on myöntänyt, että potkusta ja sitä välittömästi seuranneesta Karttusen maahan kaatumisesta on ollut seurauksena päävamma.

Karttusen kuolemaan johtanut syy on kuitenkin Karttusen omaehtoinen hoidosta kieltäytyminen ja Karttusen huumeiden käyttö. Karttusen hallitsematon päihdeongelma aiheutti päävamman hoidon epäonnistumisen ja tämä johti Karttusen kuolemaan.

Karttunen on itse aiheuttanut tilansa olennaisen huonontumisen poistumalla sairaalasta vastoin lääkäreiden nimenomaista pyyntöä. Karttunen on luvatta poistunut Töölön sairaalasta useana hoitopäivänä ja huumetestien mukaan huumeiden käyttöä esiintyi myös vuodeosastohoidon aikana.

Töölön sairaalasta poistumisen jälkeen Karttusen vatsasta on Meilahden sairaalassa tyhjennetty sulamatonta lääkemassaa. Lisäksi Karttusen asunnosta on sairaalasta poistumisen jälkeen löydetty useita tyhjiä purkkeja Rivatril-lääkettä, joka on hengityslamaa aiheuttava bentsodiatsepaami.

Koventamisperusteiden soveltamiselle rangaistusta mitattaessa ei ole edellytyksiä.

#### Vahingonkorvausvaatimukset

Torniainen on kiistänyt asianomistajien korvausvaatimukset perusteiltaan.

Määrien osalta on myönnetty:

- Kaipiaisen osalta hautauskulut kokonaan ja henkisestä kärsimyksestä 3.000 euroa
- Karttusen osalta lääkärikulut ja ansionmenetys kokonaan ja henkisestä kärsimyksestä 3.000 euroa.

#### Prosessikustannukset

Vaatimukset ruumiinavauskustannusten sekä todistelukustannusten korvaamisesta Karttunen on kiistänyt perusteeltaan myöntäen ne määrällisesti.

## **Todistelu**

### Henkilötodistelu

1. Vastaaja Jesse Eppu Oskari Torniainen
2. Todistaja Joonas Hartikainen
3. Todistaja Pekka Vuori
4. Todistaja Päivi Koroknay-Pál

### Kirjalliset todisteet

#### *Syyttäjä*

1. Ilmoitus yleisestä kokouksesta (s. 61)
2. Erillinen videonauhoite ja valokuvaliite (s. 63-76):
3. Kaksi lääkärinlausuntoa (s. 96-104)
4. Lääkärinlausunto (s. 96-102)
5. Lisälausunto (s. 107-110)
6. Kuolemansyyntausunto (s. 79-80)
7. Litteroitu puhelu hälytyskeskukseen 16.9. klo 12.38 (s. 105-106)
7. Kustannus oikeuslääketieteellisestä ruumiinavauksesta (s. 83-85)

#### *Vastaaja*

8. Lääkärinlausunto 17.10.2016, Neurokirurgian erikoislääkäri Päivi Koroknay-Pál, Töölön sairaala (s. 96-102)
9. Lääkärinlausunto 30.11.2016, Neurokirurgian erikoislääkäri Päivi Koroknay-Pál, Töölön sairaala (s. 107-110)
10. HUS Neurokirurgian klinikan kotihoito-ohje pään vamman jälkeen
11. Lääkärinlausunto 27.10.2016, terveyskeskuslääkäri Sari Kalske (s. 95)
12. Kuolemansyyntausunto 8.11.2016 (s. 79-82)

## Syytekohta 1

### Kysymyksenasettelu

Torniainen on myöntänyt, että hän on potkaissut asianomistaja Karttusta rintaan syytteen teonkuvauksessa yksilöidyllä tavalla. Asiassa on myös riidatonta, että Karttunen on potkaisemisen seurauksena kaatunut lyöden päänsä asfalttiin. Tapahtuma on tallentunut valvontakameratallenteelle, joka on myös nimetty asiassa kirjalliseksi todisteeksi.

Asiassa on syytekohtan 1 osalta näin ollen ratkaistavana kysymyksenä, onko Torniaisen menettelyä arvioitava rikoslain 21 luvun 6 §:n säätämänä törkeänä pahoinpitelynä kuten syyttäjä ja asianomistajan edustajat ovat esittäneet vai rikoslain 21 luvun 5 §:n säätämänä pahoinpitelyrikoksena, kuten Torniainen on esittänyt.

### Lainsäädäntö

Rikoslain 21 luvun 5 §:n mukaan pahoinpitelyrikokseen syyllistyy muun ohessa se, joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan.

Rikoslain 21 luvun 6 §:n mukaan pahoinpitely on törkeä muun ohessa silloin, jos pahoinpitelyssä aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

### Asiassa esitetystä selvityksestä

Valvontakameran tallenteelta pahoinpitelytapahtumasta ilmenee, että Torniainen potkaisee Karttusta rintaan voimakkaalla hyppypotkulla otettuaan potkuun juosten vauhtia. Potkun voimasta Karttunen kaatuu voimalla katuun, lyö päänsä ja jää makaamaan paikalleen noin kolmen minuutin ajaksi.

Todistaja Hartikaisen kertomuksesta sekä valvontakameratallenteesta voidaan tehdä johtopäätös, että Karttunen on pään asfalttiin lyömisen seurauksena menettänyt tajuntansa ja ollut tajuttomana noin kolmen minuutin ajan. Valvontakameran tallenteelta sekä Hartikaisen kertomuksesta ilmenee, että Karttunen tultua tajuihinsa hänet talutetaan ja hän kävelee hoiperrellen sisään asemarakennukseen, josta ambulanssihenkilöstö on hänet tavannut.

Kirjalliseksi todisteeksi nimetystä lääkärinlausunnosta (Päivi Koroknay-Pál 17.10.2016) ilmenee, että Karttunen on ensihoitohenkilöstön toimesta kuljetettu Haartmanin sairaalaan, jossa hänen päänsä on kuvattu ja päässä on diagnosoitu kallonmurtuma, aivoruhjevamma sekä aivoteltan alainen (kovakalvonalainen) verenvuoto. Lisäksi Karttusella diagnosoitiin sydämen rytmihäiriö (eteisvärinä/flimmeri). Karttunen siirrettiin ensihoidon antamisen jälkeen Haartmanin sairaalasta hoidettavaksi Töölön sairaalaan.

Edelleen lääkärinlausunnosta ilmenee, että Karttunen on 10.9.2016 otettu Töölön sairaalassa seurantaan tehovalvontaosastolle, josta hänet on 12.9.2016 eli noin kaksi vuorokautta myöhemmin siirretty Töölön sairaalan vuodeosastolle. Karttunen on lääkärinlausunnon mukaan hänen omasta vaatimuksestaan kotiutettu sairaalasta 15.9.2016, vaikka aivoruhjevamman sekä kovakalvonalaisen verenvuodon seuranta on ollut edelleen kesken.

Lääkärintlausunnon johtopäätösosassa on todettu, että Karttusen saama kallonmurtuma, aivoruhjevamma sekä kovakalvonalainen verenvuoto olivat jo paranemassa, mutta riskitekijät vammojen pahenemisesta olivat edelleen 15.9.2016 olleet suuret ottaen erityisesti huomioon Karttusen päihdeongelman.

Kirjalliseksi todisteeksi nimetystä kuolemansyylausunnosta ilmenee, että Karttusen kuolinsyynä ovat olleet vammanjälkeiset aivoruhjeet, aivojen sisäinen verenvuoto sekä vammanjälkeinen aivokudoksen turvotus.

#### Johtopäätökset

Asiassa on selvitetty, että Karttuselle on Torniaisen menettelystä aiheutunut kallonmurtuma, aivoruhje sekä pään kovakalvonalainen verenvuoto, joka on edellyttänyt tehohoitoa sairaalassa noin kahden vuorokauden ajan sekä vuodeosastotasosta seuranta useamman päivän ajan. Vammat ovat olleet niin vakavia, että vammat ovat kuolemansyylausunnossa esitetysti olleet ensisijainen syy Karttusen menehtymiseen noin puolitoista vuorokautta sen jälkeen, kun Karttusen hoito Töölön sairaalassa oli hänen omasta vaatimuksestaan lopetettu.

Käräjäoikeus katsoo, että Torniaisen on potkaisemalla Karttusta rintaan edellä esitetyllä tavalla aiheuttanut Karttuselle vaikean ruumiinvamman, vakavan sairauden ja hengenvaarallisen tilan.

Karttuselle potkusta aiheutunutta seuraamusta ei ole pidettävä ennalta arvaamattomana ottaen huomioon Torniaisen käyttämän väkivallan määrä ja laatu.

Valvontakameratallenteelta ilmenee, että potkaiseminen ja väkivallan kohteeksi joutuminen on tullut Karttuselle täydellisenä yllätyksenä eikä Karttunen ollut varautunut potkaisemiseen millään tavoin. Potkussa on käytetty niin paljon voimaa, että Karttunen on välittömästi kaatunut ns. ”suorilta jaloilta” katuun lyöden päänsä. Potku on kohdistettu ja osunut rintakehän alueelle, joten pää edellä katuun kaatumista on pidettävä varsin todennäköisenä potkun seurauksena.

Näin ollen käräjäoikeus katsoo, että Torniaisen on aiheuttanut Karttuselle potkaisemisesta aiheutuneet vammat rikoslain tahallisuusvaatimuksen edellyttämin tavoin tahallisesti.

#### Kokonaisarvostelu

Pahoinpitelyn arvioiminen törkeäksi edellyttää rikoslain 21 luvun 6 §:n mukaan sitä, että tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Kokonaisarvostelun osalta Torniaisen eduksi arvioitavia seikkoja ovat, että pahoinpitely on rajoittunut yhteen potkaisuun eikä teko ole sisältänyt muuta väkivallan käyttöä. Teko on myös ajallisesti ollut ohi hyvin nopeasti eikä tilanteessa ole tehty mitään väkivaltaa potkaisemisen jälkeen.

Toisaalta kokonaisarvostelun osalta teon arvioimista törkeäksi puoltaa se, että teko on kohdistunut kadulla Torniaiselle entuudestaan tuntemattomaan henkilöön, teko on ollut täysin yllätyksellinen eikä asianomistaja ole kyennyt tekoon varautumaan tai sitä vastaan puolustautumaan, Lisäksi Torniaisen menettelyn moitittavuutta tukee se, että teko on tehty poliisille ilmoitetun yleisötapahtuman aikana osana Torniaisen itsensä kertoman mukaan kansallissosialistisen järjestön toimintaa ja toiminnan puolustamista.

Valvontakameran tallenteesta ilmenee, että Karttunen on lippurivistön edessä hidastanut kävelyään, sylkäissyt maahan ja mahdollisesti sanonut lippurivistössä seisseille ensimmäiselle tai toiselle henkilölle hyvin lyhyesti jotakin sekä ollut jatkamassa matkaansa ja poistumassa paikalta, kun potku osui hänen rintaansa. Tallenne ei tue Torniaisen asiassa esittämää väitettä siitä, että Karttunen olisi tilanteessa uhannut väkivallalla ja Torniaisen teko olisi ollut jollakin tavalla oikeutettu Karttusen poistamiseksi paikalta ja vastaus Karttusen esittämään uhkaukseen.

Asiassa esitettyä selvitystä kokonaisuutena arvioiden käräjäoikeus mainitut seikat huomioon ottaen katsoo, että tekoa on rikoslain 21 luvun 6 §:ssä säädetyn tavoin myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

### Syyksilukeminen

Torniainen on syytekohtassa 1 syylistynyt siihen törkeään pahoinpitelyyn, josta syyttäjä on vaatinut hänelle rangaistusta.

### **Syytekohta 2**

#### Lainsäädäntö

Rikoslain 21 luvun 8 §:n mukaan kuolemantuottamuksesta tuomitaan se, joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman. Saman luvun 9 §:n mukaan, jos kuolema aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava törkeästä kuolemantuottamuksesta. Rikoslain 3 luvun 7 §:n mukaan tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvoitetta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan.

#### Kysymyksenasettelu

Asiassa on syytekohtan osalta ratkaistavana kysymyksenä, onko Torniainen aiheuttanut menettelyllään Karttusen kuoleman. Asiassa on syyttäjän ja asianomistajan taholta esitetty, että kyse on Karttusen menehtymisen osalta ollut Torniaisen kielletystä riskinotosta ja näin ollen rikosoikeudellisesti huolimattomasta menettelystä.

Asiassa on kuitenkin kuolemantuottamuksen osalta ensisijaisesti ratkaistavana kysymyksenä, onko Karttusen menehtyminen katsottava olevan rikosoikeudellisessa syy-yhteydessä Torniaisen menettelyyn, vai onko syy-yhteys Torniaisen menettelyn ja Karttusen kuoleman välillä katkennut Karttusen oman myötävaikutuksen johdosta, kuten Torniaisen puolesta asiassa on esitetty.

#### Asiassa esitetystä selvityksestä

#### Kuolemansyylausunto

Kirjalliseksi todisteeksi nimetystä oikeuslääkäri Virtasen laatimasta kuolemansyylausunnosta ilmenee, että Karttusen päähän oikealle takaraivoalueelle on kohdistunut voimakas tylppä isku, joka on aiheuttanut muun ohessa vamma-alueelle kallonpohjan murtuman ja pikkuaivoihin ruhjevamman sekä tähän liittyvän pikkuaivojen sisäisen verenvuodon sekä tähän liittyen vastaiskualueelle vasemman otsalohkon alaetupinnalle ruhjevamman sekä useita pieniä ruhjeisia verenvuotoja. Muita vammoja ruumiinavauksessa ei ole havaittu ja kaikki kallonsisäiset vammat ovat iältään



vastanneet toisiaan eli ovat syntyneet saman oikealle takaraivolle kohdistuneen iskun seurauksena.

Kuolemansyylausunnosta ilmenee, että neuropatologisen tutkimuksen yhteydessä aivoissa on havaittu turvotusta. Lausunnon mukaan on mahdollista, että erityisesti pikkuaivoissa oleva ruhjeinen verenvuoto ja siihen liittyvä aivokudoksen turvotus ovat kuudentena tapaturman jälkeisenä päivänä laajentuneet ja johtaneet kallonsisäisen paineen kohoamiseen erityisesti takakuopan alueella. Aivokudoksen turvotus on johtanut kudosaivourioihin ja se on osaltaan estänyt verenkierron ja johtanut soluvaurioiden kautta kuolemaan.

Lausunnon mukaan tässä tapauksessa tällainen verenvuodon laajeneminen ja turvotuksen lisääntyminen on tapahtunut viiveellä, sillä yleensä tällaiset muutokset tapahtuvat kahdesta kolmeen vuorokauden sisällä tapaturmasta. Lausunnon mukaan neuropatologisessa tutkimuksessa ei ole löytynyt sellaisia selittäviä tekijöitä, jotka olisivat aiheuttaneet tai selittäneet verenvuodon laajenemisen ja aivokudoksen turvotuksen lisääntymisen. Edelleen lausunnossa on yksiselitteisesti todettu, että ruumiinavauksen yhteydessä otettujen näytteiden oikeuskemiallisessa tutkimuksessa ei ole todettu alkoholeja, lääkeaineita tai huumausaineita, jotka olisivat aiheuttaneet kuoleman tai vaikuttaneet kuolemaan. Toisaalta lausunnossa on todettu, että Karttusen verinäytteestä on havaittu klonatsepaamia sekä sen aineenvaihduntatuotteita sekä virtsanäytteessä norbuprenorfiinia sekä THC-yhdistettä.

#### Lääkärintlausunto Töölön sairaalasta sekä lisälausunto

Kirjalliseksi todisteeksi nimetyistä Töölön sairaalassa Karttusen hoitoon osallistuneen neurokirurgian erikoislääkäri Koroknay-Pálin lausunnosta sekä lisälausunnostasekä hänen todistajankertomuksestaan ilmenee, että Karttusta on Töölön sairaalassa hoidettu päihdeongelmaisena potilaana, Karttunen on sairaalahoidon aikana käyttänyt myös sellaisia huumausaineeksi luokiteltuja lääkevalmisteita, joita hänelle ei oltu sairaalasta määrätty (buprenorfiinilaastari) ja epäilyksenä on ollut, että Karttunen on käyttänyt hoitojakson aikana myös muita huumausaineita.

Lausunnoissa on esitetty, että aivoruhjevammat voivat kasvaa ensimmäisen ja toisen vamman jälkeisen vuorokauden aikana. Koroknay-Pál on häntä käräjäoikeudessa kuultaessa kertonut, että on äärimmäisen harvinaista, että verenvuoto aivoissa kasvaisi vielä kolmen vuorokauden kuluttua päävamman syntymisestä.

Lausunnoista ilmenee, että Karttunen on sairaalahoidon aikana 10.9.2016 – 15.9.2016 ollut paranemassa vammastaan eikä mikään yksittäinen seikka 15.9.2016, kun Karttunen on poistunut sairaalasta ollut viitannut siihen, että vamma olisi pahenemassa. Lausunnon mukaan Karttusen ennuste aivovammasta toipumiseen oli hyvä ja Karttunen oli neurologisesti oireeton koko hoitojakson ajan. Aivoruhjevammat olivat pään tietokonekontrollikuvien mukaan paranemassa ja myös veren suola-arvot olivat hyviä. Toisaalta lausunnosta ilmenee, että Karttusen motivointi hoitoon oli ongelmallista ja Karttunen on poistunut osastolta luvatta useana hoitopäivänä.

Lausunnon mukaan Karttusta oli ennen hänen lähtemistään pois sairaalahoidosta 15.9.2016 muistutettu siitä, että Karttunen voisi jäädä sairaalaseurantaan. Karttunen oli kuitenkin ilmoittanut hoitajille, että hän ei

halunnut jäädä sairaalaan. Edelleen lausunnosta ilmenee, että Karttusen kanssa on hoitojakson aikana käyty keskustelua päihteiden käytön lopettamisen tärkeydestä aivovammasta toipumisen kannalta.

Lausunnossa on myös yksilöidysti yleisellä tasolla pohdittu kysymystä päihteidenkäytön vaikutuksesta aivovammasta paranemiseen. Lausunnon mukaan stimuloivat huumeet kuten amfetamiini ja kokaiini voivat aiheuttaa verenpaineen nousua ja olla itsenäinen riskitekijä aivoverenvuodolle. Toisaalta useat rauhoittavat huumeina käytettävät lääkeaineet kuten bentsodiatsepiinit sekä morfiinijohdannaiset puolestaan aiheuttavat hengityslamaa, joka puolestaan lisää kallonsisäistä painetta altistaen potilaan aivoverenvuotojen vaikeutumiseen.

Lisäksi lausunnossa on esitetty, että päihteiden käyttö altistaa uusille pään alueen ruhjeille ja uusi pään vamma voi olla aivoruhjevammasta toipuvalle kohtalokasta.

Koroknay-Pál on häntä käräjäoikeudessa kuultaessa kertonut todennäköistä olevan, että Karttusen aivovamman pahenemiseen sen jälkeen, kun hoitojakso Töölön sairaalassa päättyi 15.9.2016 on tapahtunut jonkinlainen uusi altistus.

Lisälausunnosta 30.11.2016 ilmenee, että ambulanssi on saapunut Karttusen asunnolle 12 minuutin kuluttua hälytyksestä 16.9.2016. Karttunen on tavattu asunnostaan tajuttomana ja Karttusen tajuttomuuden on ajateltu johtuvan huumeiden yliannostuksesta. Karttunen on kuljetettu Meilahden sairaalaan, häntä on alettu hoitaa myrkytyspotilaana ja hänelle on annettu useiden huumeiden vasta-aineita. Hänen vatsastaan on tyhjennetty sulamatonta lääkemassaa. Lausunnon mukaan Karttusen läheltä on löydetty myös useita tyhjiä lääkepurkkeja Rivatrilä, joka on hengityslamaa aiheuttava bentsodiatsepiini.

Lisälausunnon mukaan on mahdollista, että Karttusen tilanteen huononeminen on johtunut Karttusesta riippuvista myötävaikuttavista tekijöistä, kuten päihteiden käyttö, kaatuminen tai kouristuskohtaus johtuen kouristuksenestolääkityksen laiminlyömisestä. Lisäksi lausunnon mukaan mikäli Karttusen tilanteen huononeminen olisi tapahtunut sairaalahoitojakson aikana, siihen olisi pystytty vaikuttamaan hoitotoimenpiteillä. Koroknay-Pálin mukaan Karttusen ensihoito 16.9.2016 olisi Töölön sairaalassa ollut toinen kuin Meilahden sairaalassa.

#### Muu asiassa esitetty selvitys

Todistaja Hartikainen on kertonut, että hän oli paikalla kun Karttunen oli 15.9.2016 palannut Töölön sairaalaan noutamaan tavaroitaan. Karttunen olisi Hartikaisen mukaan halunnut jäädä sairaalaan, mutta tämä ei onnistunut, koska hänet oli jo kirjattu ulos sairaalasta. Hartikainen oli yhdessä Karttusen kanssa poistunut sairaalasta. Hartikaisen mukaan he menivät erään heidän yhteisen ystävän asuntoon, jossa Karttunen joi vähäisen määrän 1-3 tölkkiä olutta ja poltti marihuanaa. Karttunen poistui asunnolta illalla kello 19:00 – 21:00 välillä ja lähti tapaamaan erästä ystäväänsä.

Asiassa on lisäksi kuultu Karttusesta silminnäkijähavaintoja 16.9.2016 tehnyttä Pekka Vuorta, jonka kertomuksen mukaan Karttunen on 16.9.2016 aamupäivällä ollut kadulla kävellessään voimakkaasti päihtynyt.

#### Johtopäätökset

Oikeuskäytännössä on kuolemantuottamusrikosten osalta hyväksytty lähtökohdaksi, että kriminalisoidun kielletyn riskinoton eli tässä tapauksessa kohdassa 1 syyksiluettun tahallisen pahoinpitelyrikoksen on ulotuttava syntyneeseen seuraamukseen.

Tässä asiassa on rikosoikeudellisen syy-yhteyden kannalta merkitystä erityisesti sen kysymyksen arvioimisella, onko Karttusen oman menettelyn katsottava myötävaikuttaneen kuolemaan siten, että sillä olisi vaikutusta pahoinpitelyrikoksen ja kuoleman väliseen syy-yhteyteen.

Asiassa on selvitetty, että Karttunen ei ole noudattanut sairaalasta saamiaan hoito-ohjeita sairaalahoitajakson aikana ja että hän on sen jälkeen käyttänyt erilaisia päihteitä. Ratkaistavana kysymyksenä näin ollen on, olisiko Karttunen menehtynyt, mikäli hän olisi Hartikaisen kertomusta uskottavampina pidettävistä Koroknay-Pálin lausunnosta ja kertomuksesta ilmenevin tavoin sairaalahenkilökunnan suositusten mukaisesti jatkanut hoitajaksoa Töölön sairaalassa vielä 15.9.2016 jälkeen eikä olisi edellä lausutuvin tavoin käyttänyt sairaalasta poislähtönsä jälkeen päihteitä.

Tältä osin oikeuslääkäri Virtasen sekä neurokirurgi Koroknay-Pálin lausunnot ovat sisällöllisesti ristiriidassa keskenään.

Virtasen mukaan lausunnon mukaan ensisijaisena ja ainoana kuolemaan johtaneena vamma on diagnosoitu aivoruhjevamma ja että oikeuskemiallisessa tutkimuksessa ei todettu alkoholeja, lääkaineita tai huumausaineita, jotka olisivat aiheuttaneet kuoleman tai vaikuttaneet kuolemaan. Lausunnosta ei ilmene, millä perusteella oikeuslääkäri on päättänyt johtopäätökseen, että lääke- ja huumaavilla aineilla ei ole ollut vaikutusta kuolemaan.

Toisaalta Koroknay-Pálin lausunnossa on yksilöidysti pohdittu kysymystä päihteidenkäytön vaikutuksesta hoidon onnistumiseen sekä Karttusen kuolemaan. Lausunnon mukaan päihteidenkäytöllä on voinut olla merkittäväkin vaikutus Karttusen aivoverenvuodon pahenemiseen sekä Karttusen menehtymiseen.

Asiassa esitettyä näyttöä kokonaisuutena arvioiden käräjäoikeus katsoo, että Torniaisen syyksi luettu menettely eli törkeää pahoinpitely ei ole näytetty olevan rikosoikeudellisessa syy-yhteydessä Karttusen menehtymiseen.

Karttunen on esitetyn lääketieteellisen selvityksen mukaan ollut koko sairaalahoitajakson ajan neurologisesti oireeton ja aiovamma oli paranemassa hyvin. Lisäksi asiassa on selvitetty, että Karttusen aivoruhjevamman tilanne on merkittävästi huonontunut noin kuusi vuorokautta traumasta, vaikka lääketieteellisen selvityksen mukaan erittäin harvinaista on, että vamma pahenisi enää kolmen vuorokauden kuluttua traumasta.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan Karttunen ei ole asianmukaisesti sitoutunut hoitoon, vaan hän on oma-aloitteisesti vastoin lääkäreiden suositusta lopettanut osastohoidon, poistunut sairaalasta sekä käyttänyt välittömästi hoitajakson jälkeen ja todennäköisesti myös sen aikana päihteitä sekä lääkkeitä, joita hänelle ei oltu määrätty lääkärin toimesta.

Käräjäoikeus pitää mahdollisena, että Karttusen omalla myötävaikutuksella on ollut merkittävä vaikutus siihen, että Karttusen aiovamma on pahentunut ja johtanut Karttusen menehtymiseen. Asiassa on vastaanotetun näytön perusteella on jäänyt epäselväksi, olisiko Karttunen menehtynyt Torniaisen

aiheuttamaan aivoruhjevammaan ilman edellä selostettua omaa myötävaikutustaan.

Asiassa esitettyä näyttöä kokonaisuutena arvioiden käräjäoikeus katsoo, että Torniaisen syyksi kohdassa 1 luetun menettelyn eli törkeän pahoinpitelyn ei ole näytetty olevan rikosoikeudellisessa syy-yhteydessä Karttusen menehtymiseen.

### Syytteen hylkääminen

Asiassa on jäänyt näyttämättä, että Torniaisen syyksi kohdassa 1 luettu olisi aiheuttanut Karttusen kuoleman. Syyte törkeästä kuolemantuottamuksesta on näin ollen hylättävä.

### **Rangaistuksen mittaaminen**

#### Yleistä

Rikoslain 6 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan rangaistusta määrättäessä on otettava huomioon kaikki lain mukaan rangaistuksen määrään ja lajiin vaikuttavat perusteet sekä rangaistuskäytännön yhtenäisyys. Rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen. Arvioitavina ovat tällöin paitsi teosta aiheutuneet seuraukset myös se vahinko ja vaara, joiden teosta on ennalta arvioiden saatettu odottaa aiheutuvan. Vaaraa arvioidaan sekä seurausten todennäköisyyden että niiden laadun ja vakavuuden mukaan (HE 44/2002 vp s. 187). Tekijän syyllisyys puolestaan viittaa sekä teon vaikuttamiin että teon ilmentämään syyllisyyteen (KKO 2008:85 kohta 4).

Torniaisen syyksi on luettu syytekohtaan 1 törkeä pahoinpitely, jossa Torniaisen on yhdellä rintaan kohdistuneella potkulla katsottu aiheuttaneen Karttuselle vaikean ruumiinvamman, vakavan sairauden ja hengenvaarallisen tilan. Rangaistusasteikko törkeästä pahoinpitelystä on 1 vuosi – 10 vuotta vankeutta.

Syyttäjä on vaatinut asiassa 5 vuoden 6 kuukauden – 6 vuoden vankeusrangaistusta. Torniaisen on esittänyt, että törkeästä pahoinpitelystä tulisi tässä tapauksessa tuomita lähellä rangaistusasteikon alarajaa oleva rangaistus.

Oikeuskäytännössä teoista, joissa väkivaltaa on kohdistettu kadulla tekijälle entuudestaan tuntemattomaan henkilöön aiheuttaen rikoksen uhrille vakavia vammoja kuitenkin siten, että teossa ei ole käytetty hengenvaarallisia terä- tai muita aseita ja tekoa ei ole käytetyn väkivallan laadun ja määrän suhteen pidettävä poikkeuksellisen raakana, on tuomittu 1 vuoden 4 kuukauden ja alle 2 vuoden välillä olevia vankeusrangaistuksia.

Käräjäoikeus katsoo, että Torniaisen syyksiluetussa teossa ei ole lähtökohtaisesti perusteita poiketa suhteellisen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä rangaistusta korottavaan tai sitä alentavaan suuntaan. Ottaen huomioon toisaalta käytetyn väkivallan laadun ja määrän, toisaalta asianomistaja Karttuselle teolla aiheutuneen vakavan seuraamuksen käräjäoikeus arvioi oikeudenmukaiseksi rangaistusseuraamukseksi syyksiluetusta teosta ilman rangaistukseen korottavasti tai alentavasti vaikuttavia tekijöitä 1 vuoden ja 6 kuukauden vankeusrangaistuksen.

#### Syyttäjän vaatimus koventamisperusteen soveltamisesta

Syyttäjä on vaatinut, että Torniaiselle rangaistusta mitattaessa sovelletaan rikoslain 6 luvun 5 §:ssä säädettyä koventamisperustetta. Torniaisen on vastustanut koventamisperusteen soveltamista asiassa.

#### Rikosten uusiminen

Syyttäjä on esittänyt, että Torniaisen aikaisempi rikollisuus nyt syyksiluettun teon samankaltaisuuden johdosta osoittaa Torniaisessa ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä

Torniaisen on vastustanut rikoslain 6 luvun 5 §:n säätämän koventamisperusteen soveltamista asiassa.

Rikosrekisteriotteesta ilmenee, että Torniaisen on ennen nyt syyksiluettua tekoa tuomittu tammikuussa 2013 pahoinpitelyrikoksesta, joka on tehty huhtikuussa 2012 sekä kesäkuussa 2012 pahoinpitelystä ja virkamiehen vastustamisesta (teot joulukuu 2010 ja syyskuu 2011) sekä elokuussa 2011 useasta pahoinpitelystä, törkeästä vahingonteosta ym. (teot 2009-2010) ja vielä syyskuussa 2010 törkeästä pahoinpitelystä (teko elokuu 2008) ja vielä huhtikuussa 2010 muun ohessa pahoinpitelystä (teko heinäkuu 2009).

Yhteensä Torniaisen on ennen nyt syyksiluettua tekoa tuomittu viidellä eri tuomioilla, joissa jokaisessa kysymys on ainakin osittain ollut väkivaltarikollisuudesta.

Lain esitöiden (HE 44/2002 vp. s. 193) mukaan periaate, jonka mukaan ensikertalainen ansaitsee lievemmän kohtelun on yleisesti hyväksytty. Lähes yhtä riidattomana pidetään periaatetta, jonka mukaan rikosten toistamisen myötä kohtelu ankaroituu. Rikoksensa jo saamastaan varoituksesta huolimatta toistanut henkilö osoittaa piittaamattomuutta oikeusjärjestyksen normeista ja toisten oikeudellisesti suojatuista intresseistä. Samoin uusiminen osoittaa piittaamattomuutta tekijään itseensä kohdistetusta moitteesta ja varoituksesta. Ankaroituminen voi siten perustua kohonneeseen syyllisyyteen. Toistuva rikoksiin syyllistyminen kertoo myös tekijän vaarallisuudesta tai ainakin taipumuksesta syyllistyä laittomuuksiin myös tulevaisuudessa. Lain esitöiden mukaan rikoslain 6 luvun 5 §:n 5 kohtaa ei ole kuitenkaan tarkoitus soveltaa satunnaisen uusimisen tilanteissa eli esimerkiksi silloin, kun rikosten välillä on kulunut pitkä aika (HE 44/2002 vp s. 194 ja 195).

Vaikka Torniaisen aikaisemmista rikoksista on kulunut suhteellisen pitkä aika eli yli neljästä vuodesta noin kahdeksaan vuoteen, käräjäoikeus katsoo, että edellytykset koventamisperusteen soveltamiselle ovat olemassa. Torniaisen rikoksiin syyllistymistä ei rikosten lukuisuuden vuoksi ole pidettävä lain esitöissä mainitun tavoin satunnaisena uusimisena, vaan Torniaisen on syyllistynyt väkivaltarikoksiin toistuvasti.

#### Väitetty rasistinen motiivi

Syyttäjä on vaatinut, että Torniaiselle rangaistusta mitattaessa rangaistusta kovennetaan myös, koska syyksiluettu rikos on tehty rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen rinnastettavasta vaikuttimesta.

Syyttäjän mukaan rikos on kohdistunut henkilöön, joka on ilmaissut vastustavansa Torniaisen edustaman järjestön rasistista toimintaa.

Lain esitöissä (HE 44/2002 s. 192) on todettu, että kyseistä koventamisperustetta on tarkoitettu sovellettavaksi rikoksissa, jotka kohdistuvat suojaa kaipaaviin vähemmistöryhmiin. Lain esitöiden mukaan Rasisista motiiveista tehty rikos saattaa herättää uhrissaan vakavia pelkotiloja, koska hän ei ole joutunut rikoksen uhriksi sattumalta, vaan sellaisen yleensä näkyvän ominaisuutensa vuoksi, joka altistaa hänet mahdollisesti jatkossakin rikoksen kohteeksi. Rasiset rikokset ovat usein myös hyvin suunniteltuja, verrattuna esimerkiksi konfliktitilanteen synnyttämiin pahoinpitelyihin tai hetken mielijohteesta tehtyihin vahingontekorikoksiin.

Lain esitöissä erilliseksi rajoitussäännöksi on kirjattu, että kovennus koskee ainoastaan rikoksia, joiden motiivina on uhrin kuuluminen säännöksessä tarkoitettuun kansanryhmään. Säännöksen tarkoituksena on antaa suojaa juuri niitä rikoksia vastaan, joiden alkusyy ja tekijän motiivi liittyy uhrin ominaisuuteen tietyn kansanryhmän jäsenenä. Rajoitus tuodaan ilmi säännöksessä edellyttämällä, että rikos tapahtuu juuri sen vuoksi, että uhri kuuluu ehdotuksessa mainittuun ryhmään.

Torniainen on häntä käräjäoikeudessa kuultaessa myöntänyt, että hän edustaa Suomen vastarintaliike -nimistä järjestöä ja että kyseessä on kansallissosialistinen järjestö. Lisäksi todistaja Hartikainen on kertonut, että hänen näkemyksensä mukaan asianomistaja Karttunen suhtautui kielteisesti Torniaisen edustamaan järjestöön ja kansallissosialismiin. Muuta näyttöä rikoksen motiivista tai Karttusen kuulumisesta vähemmistöryhmään taikka muista Torniaisen teon vaikuttimista ei ole esitetty.

Syyttäjä ei ole koventamisperustevaativuksessaan yksilöinyt, mikä on se vähemmistöryhmä, johon asianomistaja Karttunen on kuulunut. Asiassa ei ole myöskään esitetty näyttöä siitä, että Karttunen olisi valikoitunut rikoksen uhriksi vähemmistöryhmään kuulumisen vuoksi.

Käräjäoikeus katsoo, että pelkästään se seikka, että Karttunen on sylkäissyt maahan lippurivistön edessä sekä mahdollisesti sanonut jotain negatiivista lippua kannatelleelle henkilölle ei osoita Torniaisen rikoksen motiivia rikoslain 6 luvun 5 §:ssä säädetyllä tavalla rasisiseksi.

Näin ollen syyttäjän vaatimus koventamisperusteen soveltamisesta rasisen motiivin vuoksi on hylättävä.

#### Vaatimus rangaistuksen kohtuullistamisesta julkisuuden vuoksi

Torniainen on vaatinut, että hänelle tuomittua rangaistusta kohtuullistetaan ottaen huomioon Torniaiselle rikoksesta aiheutunut muu seuraus eli teon synnyttämä poikkeuksellinen julkisuus. Torniaisen mukaan asiasta on kirjoitettu runsaasti kaikissa valtamedioissa siten, että hänen koko nimensä ja tunnistettavat kuvat on julkaistu ja hänestä henkilönä on kirjoitettu runsaasti kielteiseen sävyyn. Hän on saanut asian johdosta lukuisia tappouhkauksia. Myös ns. sosiaalisessa mediassa asiasta on kirjoitettu runsaasti ja pääosin epäasiallisesti.

Rikoslain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rangaistusta lieventävänä seikkana on otettava huomioon myös tekijälle rikoksesta johtunut tai hänelle tuomiosta aiheutuva muu seuraus, jos vakiintuneen käytännön mukainen rangaistus johtaisi tästä syystä kohtuuttomaan tai poikkeuksellisen haitalliseen lopputulokseen. Lain esitöiden (HE 44/2002 s. 199-200) mukaan rikoksen saama poikkeuksellinen julkisuus kuuluu tämän säännöksen piiriin.

Oikeuskäytännössä kynnys rangaistuksen kohtuullistamiseen rikoksen aiheuttaman poikkeuksellisen julkisuuden vuoksi on ollut korkealla. Korkein oikeus on ratkaisuihissaan KKO 2006:44 sekä 2016:39 hylännyt vaatimuksen kohtuullistamisesta asioissa, joissa oli kysymys julkisuuden henkilöiden rikosasioista. Peruste on hyväksytty hovioikeuskäytännössä kahdessa huomattavaa julkisuutta saaneessa rikosasiassa, joissa rikoksista tuomitut henkilöt eivät olleet julkisuuden henkilöitä (ns. Töölön pyöräturma ja Tapanilan raiskaus). Ratkaisut eivät ole lainvoimaisia, vaan molemmat asiat ovat kohtuullistamisperusteen soveltamisen osalta vireillä korkeimmassa oikeudessa.

Yleisesti on tiedossa, että nyt kysymyksessä olevasta rikoksesta on kirjoitettu suhteellisen laajasti eri medioissa. Näyttöä siitä, että kirjoitukset olisivat olleet sisällöltään virheellisiä tai Torniaista poikkeuksellisesti leimaavia ei ole esitetty. Myöskään näyttöä ei Torniaisen esittämän väitteen lisäksi ole esitetty siitä, että Torniaiseen olisi kohdistunut asian saaman julkisuuden vuoksi väkivallan uhkaa ei ole esitetty. Syyttäjä on esittänyt, että Torniaisen on myös itse käyttänyt julkisuutta julkaisemalla Internetistä tapahtumasta tietoa omasta näkökulmastaan. Torniaisen on myös itse kertonut kirjoittaneensa omalla nimellään asiasta julkisuuteen.

Asiassa ei myöskään ole esitetty lainkaan selvitystä kohtuullistamisperusteen toisesta edellytyksestä eli siitä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukainen rangaistus johtaisi asiassa Torniaiselle kohtuuttomaan tai poikkeuksellisen haitalliseen lopputulokseen.

Näin ollen kärjäoikeus katsoo, että asiassa ei ole perusteita soveltaa rangaistusta kohtuullistavana rikoslain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä.

#### Johtopäätökset

Edellä on katsottu, että Torniaisen teko ilman koventamisperusteen soveltamista johtaisi 1 vuoden ja 6 kuukauden vankeusrangaistuksen tuomitsemiseen. Kärjäoikeus katsoo, että rikoksen uusimiseen perustuvan koventamisperusteen soveltaminen asiassa korottaa tuomittavaa rangaistusta kuudella kuukaudella. Näin ollen Torniaisen tuomitaan kohdan 1 törkeästä pahoinpitelystä kahden vuoden vankeusrangaistukseen.

Torniaisen aikaisempi rikoshistoria yhdistettynä nyt tuomittavan rangaistuksen pituuteen sekä syyksiluetun teon moitittavuuteen estää rangaistuksen tuomitsemisen ehdollisena.

#### **Vangitsemista koskeva vaatimus**

Syyttäjä on pakkokeinolain 2 luvun 12 §:n perusteella vaatinut, että Torniaisen määrätään vangittavaksi. Torniaisen on vastustanut vaatimusta.

Torniaisen on tuomittu 2 vuoden vankeusrangaistukseen. Torniaisen on ollut tämän asian vuoksi vapautensa menettäneenä 17.9.2016 – 19.10.2016 välisen ajan.

Pakkokeinolain 2 luvun 12 §:n nojalla tuomioistuin saa syyttäjän vaatimuksesta määrätä ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun vangittavaksi, jos tuomittu rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Pakkokeinolain 1 luvun 3 §:n mukaan pakkokeinon käytöllä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä käytön tarkoituksen saavuttamiseksi.

Käräjäoikeus katsoo, että Torniaisen vangitseminen ei ole asiassa välttämätöntä ottaen huomioon tuomitun rangaistuksen pituus sekä Torniaisen aikaisemmin kärsimä vapaudenmenetysaika.

Vaatus Torniaisen vangitsemisesta tuomiolla hylätään.

### **Vahinkojen korvaaminen**

Asianomistajien vahingonkorvausvaatimukset asiassa perustuvat kokonaisuudessaan vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a ja 4 b §:ien säännöksiin, jotka sääntelevät surmansa saaneen henkilön läheisten oikeutta vahingonkorvaukseen. Korvausvastuun ensisijaisena perusteena on kyseisten säännösten mukaan, että kuolema on aiheutettu tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta.

Edellä on katsottu, että Torniaisen menettely ei ole rikosoikeudellisessa syy-yhteydessä asianomistaja Karttusen kuolemaan. Asiassa on myös vahingonkorvauksen perusteen osalta katsottava, että Torniaisen ei ole aiheuttanut Karttusen kuolemaa tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudellaan.

Näin ollen asianomistajan oikeudenomistajien Mervi Kaipiaisen ja Kauko-Vesa Karttusen korvausvaatimukset asiassa on hylättävä.

### **Oikeudenkäyntikuluja koskevat vaatimukset**

Oikeudenkäyntikulujen osalta vahingonkorvausvaatimus on hyväksyttävä siltä osin, kun kuluja on katsottava syntyneen syytekohtan 1 osalta asianomistajapuhevallan käyttämisestä ja hylättävä siltä osin, kun niitä on katsottava syntyneen syytekohtan 2 ja vahingonkorvausvaatimuksen osalta.

Käräjäoikeus arvioi hyväksyttäväksi oikeudenkäyntikulujen määräksi 2.000 euroa, joka määrä viivästyskorkoineen Torniaisen on asianomistajille korvattava. Mervi Kaipiaisen osuus kuluista on 1.000 euroa ja Kauko-Vesa Karttusen osuus 1.000 euroa.

### **Prosessikustannukset**

Asian näin päättyessä ruumiinavauskustannukset jäävät valtion vahingoksi.

Syytekohtan 1 tultua hyväksytyksi Torniaisen velvoitetetaan korvaamaan valtiolle asian todistelukustannukset yhteensä 30 euroa.

### **Avustajan palkkio**

Torniaisen puolustajana asiassa toiminut asianajaja Hannu Tuomainen on pyytänyt valtion varoista palkkiota 45 tunnin työmäärää vastaavat 4.950 euroa lisätynä arvonnalisäverolla. Käräjäoikeus hyväksyy vaatimuksen.

Valtion varoista maksetaan asianajaja Tuomaiselle palkkiota 4.950 euroa, arvonnalisäveron osuutena 1.188 euroa eli yhteensä 6.138 euroa. Torniaisen on toimittanut asiassa selvityksen, että hänellä olisi oikeus oikeusapuun ilman omavastuuta, joten maksettava määrä jää valtion vahingoksi.



**Helsingin käräjäoikeus**  
Os. 3

**Tuomiolauselma**

16/154438

30.12.2016

Asianumero  
R 16/9410

**Vastaaja**

Jesse Eppu Oskari Torniainen, 210890-0550

**Hylätty syyte**

2. Törkeä kuolemantuottamus  
16.09.2016

**Syyksi luettu rikos**

1. Törkeä pahoinpitely  
10.09.2016  
Rikoslaki 21 luku 6 § 1  
Rikoslaki 6 luku 5 §

**Rangaistusseuraamukset**

Vankeus  
2 vuotta vankeutta  
Vapaudenmenetyksaika 17.9. - 19.10.2016

**Korvausvelvollisuus**

Valtion varoista maksetaan Torniaisen määrätyle puolustajalle asianajaja Hannu Tuomaiselle palkkiona 4.950 euroa ja arvonlisäveron osuutena 1.188 euroa eli yhteensä 6.138 euroa, mikä määrä jää valtion vahingoksi.

Vastaaja on velvoitettava korvaamaan valtiolle todistelukustannukset 30 euroa. Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Torniainen velvoitetaan korvaamaan:

- asianomistaja Mervi Kaipiaisen oikeudenkäyntikulut 1.000 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen 30.1.2017 lukien.

- asianomistaja Kauko-Vesa Karttusen oikeudenkäyntikulut 1.000 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen 30.1.2017 lukien

**Muutoksenhaku**

Tähän ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla hovioikeuteen tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta.

Asianomistaja Kaipainen Mervi Helena on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä koko tuomioon.

Asianomistaja Karttunen Kauko-Vesa on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä koko tuomioon.

Syyttäjä Anja-Riitta Rinkinen on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä koko tuomioon.

Vastaaja Jesse Eppu Oskari Torniainen on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä koko tuomioon.

Valituksen määräpäivä: 30.01.2017

Vastavalituksen määräpäivä: 13.02.2017

**Lainvoimaisuus**

Tuomio ei ole lainvoimainen.

**Allekirjoitus**

Laamanni Tuomas Nurmi